

TARTU ÜLIKOOL
Pärnu kolledž

ÜLIÕPILASTÖÖDE JUHEND

Pärnu 2023

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Töö koostamine	5
1.1. Tööde liigid	5
1.2. Lõputöö teema valik ja laiendatud kava	6
1.3. Erialakirjanduse kasutamine	8
1.4. Töö ülesehitus	9
1.5. Töö keel	13
1.6. Üliõpilase ja juhendaja koostöö	15
2. Töö vormistamine	18
2.1. Üldnõuded	18
2.2. Tiitelleht	20
2.3. Sisukord	21
2.4. Tabelid, joonised, valemid, loetelud ja lisad	21
2.5. Plagiaat ja tekstisisene viitamine	28
2.6. Viidatud allikate loetelu	35
2.7. Resümee ehk võõrkeelne kokkuvõte	35
3. Töö kaitsmine	36
Viidatud allikad	38
Lisad	
Lisa 1. Magistritöö teadusartikli formaadis: spetsiifilised lisajuhised TÜ Pärnu kolledžis	39
Lisa 2. Lõputöö probleemi, eesmärgi, hüpoteesi, uurimisküsimuse ja uurimisülesannete (ainult laiendatud kavas) sõnastuse näited	48
Lisa 3. Laiendatud kava näidis	50
Lisa 4. Sisukorra näidis	51
Lisa 5. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks avaldamiseks	52
Lisa 6. Lihtlitsents lõputöö piirangutega elektroonseks avaldamiseks	53

Lisa 7. Lõputöö/Magistritöö allkirjalehe näidis	54
Lisa 8. Uurimistöö/Lõputöö/Magistritöö tiitellehe näidis	55
Lisa 9. Ainetöö (essee, referaat vms) tiitellehe näidis.....	56
Lisa 10. Näited allikate vormistamisest	57
Lisa 11. Retsensendi arvamuse näidis	65
Lisa 12. TÜ Pärnu kolledži lõputööde hindamiskriteeriumid	66

SISSEJUHATUS

Üliõpilastel tuleb esitada kogu õppeperioodi vältel erinevaid kirjalikke töid. Käesolev üliõpilastööde juhend (edaspidi „juhend“) sisaldab nõudeid, juhiseid ja soovitusi TÜ Pärnu kolledži üliõpilaste kirjalike tööde koostamiseks, vormistamiseks ja kaitsmiseks. Enamik nõudeid, juhiseid ja soovitusi kehtib kõigi üliõpilastööde (sh uurimis- ja lõputööde) kohta.

Kirjaliku üliõpilastöö (edaspidi „töö“) koostamisel ja vormistamisel tuleb järgida teadustööde koostamisel väljakujunenud nõudeid:

- uurimisprobleemi selge formuleerimine,
- uurimiseesmärgi täitmiseks sobiva metoodika ja empiirilise materjali valik,
- teemakohase erialakirjanduse läbitöötamine ja korrektne viitamine teiste autorite töödele,
- töö tulemuste analüüsiv ja sünteesiv esitamine,
- omapoolse panuse olemasolu ja selle selge väljatoomine,
- töö loogiline ülesehitus ja korrektne vormistamine.

Juhendis toodud soovituslik kirjandus ja näited on muust tekstist eraldatud sinise taustaga tekstikastiga. Toodud eristusviis ei ole üliõpilastöodes lubatud.

Viitamissüsteem tugineb Ameerika Psühholoogide Assotsiatsiooni (APA – *American Psychological Association*) juhendile (American Psychological Association, 2020). Juhendi koostamisel on arvestatud TÜ teiste üksuste üliõpilastööde koostamise juhiseid.

1. TÖÖ KOOSTAMINE

1.1. Tööde liigid

Üliõpilased esitavad sõltuvalt õppekavast mitmeid kirjalikke töid, mis erinevad nii sisus kui mahus. Allpool esitatakse essee, referaadi, uurimistöo ja lõputöö koostamise nõuded ja juhised.

Essee on vabas vormis teaduslikku laadi mõttearendus valitud või etteantud teemal, mille eesmärk on eelkõige autori isiklike seisukohtade väljendamine. Väidete tõendamine allikaviidetega ei ole kohustuslik, küll aga on nõutud mõttekäigu argumenteerimist. Kirjandusallikate kasutamise korral tuleb neile viidata vastavalt teadustöö viitamisreeglitele. Valdava osa essee mahust peavad moodustama autori mõtted ja arvamused. Ulatuslik tsitaat ega refereering ei ole lubatud. Essee maht on kas vaba või määratakse õppejõu või vastava komisjoni poolt. Essee enim levinud pikkus on 5–10 lk. Essee sisaldab sissejuhatust, teema arendust ning kokkuvõtet.

Essee ülesehituse ja sisu kriteeriumide kohta leiab täiendavat infot siit:
McMillan, K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat* (lk 346–353). SA Archimedes.
Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta* (lk 250–254). Medicina.

Referaat on probleemi või teema teaduslik ülevaade, mille koostamisel tuginetakse eelkõige kirjandusallikate uurimisele. Referaadi eesmärgiks on süvendada üliõpilaste oskusi töötada erialase kirjandusega ning arendada väljendusoskust. Referaadis tuleb tuua eri autorite seisukohtade esitus ja võrdlus. Autori omapoolse arvamuse ja järelduste esitamine ei ole kohustuslik, välja arvatud juhul, kui õppejõud ei määra teisiti. Õppejõud määrab ka nõutava kirjanduse hulga ning referaadi mahu.

Referaadi kirjutamise kohta leiab täiendavat infot siit:
McMillan K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat* (lk 411–414). SA Archimedes.

Uurimistöo koostamise käigus omandab üliõpilane oskused, kuidas formuleerida ja piiritleda uurimisprobleemi, püstitada selge uurimiseesmärk ning sellest tulenevaid

uurimisküsimusi. Nende täitmiseks valitakse sobiv uurimismetoodika ja empiiriline materjal ning koos teemakohase erialakirjandusega leitakse vastused töös püstitatud uurimisküsimustele, analüüsitakse ja üldistatakse uurimistulemusi.

Lõputöö (lõputöö, magistritöö) koostamise käigus tuleb suuremat tähelepanu pöörata teoreetilise ja empiirilise käsitlusviisi integreerimisele ning uurimisküsimuste lahendamiseks sobiva uurimismetoodika valikule, kasutamisele ja arendamisele. Lõputööst peab selgelt välja tulema üliõpilase oma panus uurimisprobleemi käsitlemisel, uurimismetoodika arendamisel ning uurimistulemuste analüüsimisel ja üldistamisel. Valminud lõputööga näidatakse, et üliõpilane on omandanud teadustöökaks vajaliku keelekasutuse ning töö vormistamise oskused.

Lõputööde mahud ja nende sisu kohta esitatavad nõuded sõltuvad õppekavast ja taotletavast haridustasemest. Teoreetilise osa maht peab lõputööl olema vähemalt 1/3 ja mitte rohkem kui 1/2 töö sisulisest mahust. Kuna tegemist on teadusliku tööga, siis kasutatud teadusallikatele ja teiste autorite mõtetele tuleb korrektselt viidata. Lõputöö orienteeruv maht ilma lisadeta on 25–40 lk ning magistritööl 40–60 lk.

Lõputööd on võimalik vormistada teadusartiklina (vt lisa 1) eelkõige magistrikaval. Rakenduskõrghariduse õppekavadel on seda võimalik teha ainult kokkuleppel programmijuhiga.

Lisaks tuleb üliõpilastel õppetöö vältel koostada ka mitmeid muid kirjalikke töid (kaasuseid, projekte, äriplaane, praktikaaruandeid jm). Nende koostamisel saab samuti juhinduda käesolevast juhendist, kuid tuleb arvestada ainekavas esitatud nõudeid tööde mahule ja ülesehitusele. Slaidide, postrite jms vormistamist käesolev juhend ei käsitle.

1.2. Lõputöö teema valik ja laiendatud kava

Üliõpilase valitud lõputöö teema ja sisu arutatakse läbi juhendajaga. Teema valiku protseduurilised nõuded ja tähtajad on toodud TÜ Pärnu kolledži kodulehel (www.parnu.ut.ee). Üliõpilastel on töö teema valikul soovitatav arvesse võtta:

- teema aktuaalsust ja originaalsust;
- teema konkreetsust ja piiritletust;
- võimalust teemat edasi arendada järgmistes töödes;

- võimalusi erialakirjanduse ja empiirilise teabe hankimiseks;
- oma huve, võimeid ja ressursse;
- võimalikke juhendajaid.

Töö koostamist alustatakse teema valiku põhjenduse, probleemi sõnastamise, eesmärgi püstitamise, hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste ning nendele vastavate uurimisülesannete formuleerimisega töö laiendatud kavas. Töö eesmärk annab selge ettekujutuse sellest, mida soovitakse töö tulemusena saavutada. Eesmärk väljendab mitte lihtsalt tegevust (anda ülevaade, uurida, analüüsida jms), vaid selle tegevuse oodatavaid tulemusi.

Laiendatud kava koostamiseks võib kasutada kas üksikult üldisele või üldiselt üksikule lähenemisviisi. Esimesel juhul kirjutatakse välja märksõnad, mis antud teema raames tunduvad olulised ja huvipakkuvad. Selle tegevuse käigus seatakse loogilisse järjekorda leitud pidepunktid ning rühmitatakse sisuliselt lähedased märksõnad alapunktideks. Töö üldskeemi saab kirjutamise ajal lisada uusi punkte ning välja jätta ebaolulisi või korduvaid osi. Teisel juhul formuleeritakse kõigepealt töö jaotus peatükkideks. Seejärel tuuakse välja käsitlemist vajavad alapunktid. Reeglina tuleb esialgset laiendatud kava töö käigus veel oluliselt arendada vastavalt uutele ideedele ja materjalide kättesaadavusele.

Laiendatud kava koostamisel tuuakse välja järgmised aspektid:

- Töö pealkiri. Lühike ja konkreetne, kuid peab andma lugejale selge ettekujutuse uurimisprobleemi põhiolomusest. Pealkirjades lühendeid ei kasutata, v.a ettevõtte nimi.
- Teema aktuaalsus, uurimisprobleemi sõnastus. Teema põhjendus peab olema teaduslik ning tuginema vastavatele allikatele, millele tuleb viidata. Antakse lühike ülevaade teemast mujal maailmas ja seejärel Eestis ning konkreetsest ettevõttest või sihtkohast lähtuvalt. Uurimisprobleem esitatakse võimalikult täpselt ning selgitatakse, miks selle probleemi käsitlemine on oluline. Uurimisprobleemi võib sõnastada ka probleemküsimusena, millele tahetakse töös vastust saada. Probleemküsimus ei ole sama mis uurimisküsimus ning selles ei kajastata veel konkreetset ettevõtet või sihtkohta, mis on uuringu aluseks (vt lisa 2).

- Töö eesmärk. Sõnastatakse selgelt ja loogiliselt. Eesmärk peab aitama lahendada uurimisprobleemi ning olema suunatud tulemusele mitte protsessile (vt lisa 2).
- Hüpotees(id) ja/või uurimisküsimus(ed). Vastavalt probleemile ja eesmärgile sõnastatakse hüpotees(id) ja/või uurimisküsimus(ed) (sõltuvalt uurimismetoodikast). Uuritav nähtus ja taotletav teadmine, mis on sõnastatud teemas, peavad kajastuma nii probleemis, eesmärgis kui ka hüpoteesides ja/või uurimisküsimustes (vt lisa 2).
- Uurimisülesanded. Eesmärgi saavutamiseks selleks läbitavate etappide piiritlemine (vt lisa 2).
- Teoreetiline osa. Tuua välja, millistele teoreetilistele käsitlustele põhinedes arendatakse uurimisprobleemi ja milline on peamine erialakirjandus, millele tuginetakse.
- Empiiriline osa. Anda ülevaade uurimismetoodikast, uurimismeetoditest ja nende seosest teooriaga. Kirjeldada andmete kogumist ja analüüsimetodeid.
- Töö struktuur. Esitada töö kavandatav sisukord peatükkide ja nende alapunktidenä.
- Kirjandusallikate loetelu. Esitada olulisemate teemakohaste teoreetiliste ja empiiriliste allikate loetelu.

Teema, uurimisprobleemi, eesmärgi ja hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste sisulise koostöla kohta võib leida täiendavat infot siit:
 Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes* (lk 39–48). Tartu Ülikool. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/36419>

Laiendatud kava (vt lisa 3) koostamisel tuleb läbi mõelda planeeritavate tegevuste ajakava. Kõige ajamahukamad tegevused on kirjanduse läbitöötamine ning andmete töötlemine ja analüüs. Optimaalne ajavaru tuleb jätta ka lõputöö viimistlemiseks.

1.3. Erialakirjanduse kasutamine

Töö koostamiseks vajaliku teaduskirjanduse leidmine, läbitöötamine ja analüüsimine on üliõpilase iseseisev ülesanne. Töö aluseks ei sobi võtta vaid ühe autori kirjutisi. Kirjandusallikate loetelu peab sisaldama uurimisvaldkonnaga tegelevate tunnustatud teadlaste uurimistöid. Allikate valikul peab hindama nende ajakohasust ehk käsitluste sobivust kaasaja kontekstis.

Õpikuid ja loengumaterjale ei tohi allikmaterjalidena kasutada. Populaarteaduslikke materjale, ajakirjandusartikleid võib vajadusel kasutada ainult empiirilises osas. Teatud

juhtudel, kui töö teema ja meetod eeldavad andmete kogumist erinevate ajakirjanduses kajastatud olukordade ja juhtumite kohta, on ajakirjanduslike materjalide kasutamine õigustatud (nt võib teemaks olla „Sotsiaalteenuste osutamise kajastusi Eesti päevalehtedes“ või „Ettevõtted ajakirjanduslike rünnakute ohvrina“). Kirjanduse valikul võib kasutada internetis esitatud teadusallikaid, elektroonseid andmebaase ja teatmeteoseid. Töös kasutatavad statistilised andmed peavad tuginema usaldusväärsetele andmetele (nt Euroopa Statistika Agentuur EUROSTAT, Eesti Statistikaamet, Kantar Emor, vms). Otstarbekas on jälgida erialases raamatus või teadusartiklis esitatud märksõnu ning kirjanduse loetelu, mis hõlbustab teabe saamist otsitava termini või probleemi ning kirjanduse kohta.

Kirjanduse põhjalikum läbitöötamine ja analüüsimine toimub peale laiendatud kava koostamist. Loetud materjalide põhjal on soovitatav koostada lühikokkuvõtted, mis sisaldavad uuritava probleemi kohta eriti huvipakkuvaid mõtteavaldusi, tsitaate, definitsioone, probleemiarendusi vms. Kindlasti tuleb neile lisada autori nimi ja kõik teised viidetes nõutavad andmed. See lihtsustab viidatavate allikate loetelu koostamist ja tekstisisest viitamist ning hoiab hiljem aega kokku.

1.4. Töö ülesehitus

Töö iseseisvad osad on sisukord, sissejuhatus, sisuline osa (peatükkidena), kokkuvõte, viidatud allikad, lisad (vajadusel), võõrkeelne kokkuvõte ehk resüme.

Sissejuhatusel on järgmised ülesanded:

- Teema valiku põhjendamine. Põhjenduse parimaks viisiks on sisuline argumentatsioon, mitte kellegi kolmanda arvamusele apelleerimine või teema valiku isiklikud motiivid. Teema valiku põhjendusest tuleneb laialdasemat huvi pakkuv uurimisprobleem, st miks on vaja antud uurimust läbi viia, miks see on aktuaalne.
- Töö eesmärk ja selle piiritlemine: mida ja miks töös käsitletakse ning millele otsitakse vastust; miks on selline probleemipüstitus vajalik. Eesmärk peab olema töö raames saavutatav ning aitama lahendada uurimisprobleemi. Eesmärk peab olema suunatud tulemusele, mitte protsessile.
- Eesmärgi saavutamiseks püstitatud hüpoteesi ja/või uurimisküsimuse piiritlemine.

- Hüpotees on teoriast või kogemusest tulenev kontrollitav teaduslik oletus, mis sõnastatakse kvantitatiivse uurimuse korral. See on oletus uurimisprobleemi oletatava lahenduse kohta, mida püütakse uurimistöö käigus tõestada. Hüpotees peab olema lihtne ja kontrollitav. Hüpoteesi tõestusest peab saama teha järeldusi ja hüpotees ei tohi olla nii ilmne, et selle tulemus on ette teada juba enne uurimuse läbiviimist. Hüpoteesi seadmine eeldab suure hulga andmete kogumist.
- Uurimisküsimus sõnastatakse kvalitatiivse uurimuse korral ning saadav vastus peab olema konkreetne. Uurimisküsimusele tahetakse leida vastust läbiviidava uuringuga, mis omakorda aitab jõuda töö eesmärgini. Uurimisküsimus peab kajastama uuritavat organisatsiooni, sihtkohta, sihtrühma või muud aspekti, mis täpsustab uuringu subjekti/objekti.
- Kombineeritud uurimuse puhul esitatakse kas hüpotees ja uurimisküsimus või ainult uurimisküsimus. Hüpotees ja uurimisküsimus peavad omavahel seonduma. Mõnikord võib esitada kvantitatiivses uurimuses hüpoteesi asemel ainult uurimisküsimuse.

Teema, probleem, eesmärk, hüpotees ja/või uurimisküsimus peavad olema sisulises kooskõlas.

- Teoreetilise ülevaate, kasutatavate andmete ja meetodite lühitutvustus. Lühülevaade selles valdkonnas varem tehtust, viited olulisemate tööde (soovitavalt rahvusvaheliselt tunnustatud allikates publitseeritud tööde) tulemustele. Kajastatakse allikaid ja autoreid millele/kellele töö koostamisel tuginetakse.
- Töö ülesehituse selgitamine: millistest osadest koosneb töö sisuline osa, töö eesmärgist tuleneva ülesehituse põhjendus.

Uurimisprobleemi, eesmärgi, hüpoteesi ja/või uurimisküsimuse vormistamise kohta leiab täiendavat infot siit:
 Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes* (lk 115–129). Tartu Ülikool. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/36419>

Sissejuhatuses ei tegelda püstitatud ülesannete lahendamise, seda ei kuhjata üle arvudega. Üldjuhul ei ole vaja välja tuua teema valikuga seonduvaid isiklikke motiive. Lõputöö sissejuhatuses maht on umbes 2–3 lk.

Sissejuhatuses võib autor tähelepanu juhtida nendele töö koostamisel ilmnunud asjaoludele, mille teadmine aitab lugejal töö sisu paremini mõista. Sellisteks asjaoludeks

võivad olla näiteks empiirilise materjali usaldusväarsuse ja kättesaadavusega kaasnevad probleemid, aga ka osundamine isikutele või institutsioonidele, kellelt on saadud abi töö kirjutamisel.

Lõputööde sisuline osa peab reeglina sisaldama nii teoreetilist kui ka empiirilist käsitlust. Teoreetilises osas tuuakse läbi sünteesi ja arutluse välja töö jaoks olulised aspektid, näidates nende seost eelnevate tööde ja käesoleva töö vahel. Teoreetilise ja empiirilise analüüsi vahetõttu sõltub käsitletavast temast ja eesmärgi püstitusest. Kui töö raskuspunkt on empiirilisel analüüsil, tuleb ikkagi esitada ka probleemi teoreetiline käsitlus.

Empiiriline osa algab metoodika kirjeldamisega, kuidas on uurimus üles ehitatud ja läbi viidud (valim, uurimisinstrumendid, protseduur), esitatakse vastava uurimismeetodi asjakohasuse põhjendus, tulemuste korrektne tõlgendus. Lisaks märgitakse, millist andmete kategoriseerimis- ja kodeerimisviisi ja/või andmetöötlustarkvara on töö autor kasutanud. Juhul kui uuritakse mõnda organisatsiooni, siis tuleb anda ülevaade selle hetkeolukorrast uuritava teema kontekstis. Tulemuste osas esitatakse ülevaade kogutud andmetest ja nende analüüsist. Arutelu osas seostatakse saadud tulemusi hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste alusel ning samuti teoreetilises osas toodud seisukohtadega. Arutluses peab selguma kas püstitatud hüpoteesid leidsid kinnitust või mitte ning millised vastused uurimisküsimustele saadi. Arutelus tuuakse välja sarnasused ja erinevused käesolevas töös saadud tulemuste ja kirjanduses esitatud andmete vahel ning esitatakse põhjendusi, tuuakse järeldusi, antakse soovitusi edaspidiseks uurimiseks.

Kuigi üliõpilase töö tulemuseks ei kujune tavaliselt põhjanevad uuendused, peab igas töös olema selgesti nähtav üliõpilase isiklik panus antud probleemi käsitlemisel. See võib avalduda näiteks:

- erinevate autorite arvamuste (teooriate) vastandamises ja võrdlemises koos omapoolse seisukoha ja hinnangu esitamisega;
- üldistuste, järelduste või rakenduslike ettepanekute tegemises läbitöötatud materjalidele tuginedes;
- mingi teooria või mudeli kasutamise võimaluste hinnangus konkreetsetes tingimustes (konkreetsete andmete alusel) jne.

On väga oluline, et üliõpilane ei piirduks probleemi lahkamisel vaid ühe autori seisukohtade refereerimisega, lauskriitikaga või ülistamisega, vaid leiaks argumendile ka teiste autorite vastuargumente ning analüüsiks, kas näiliselt positiivne protsess ei peida endas ka negatiivseid külgi (näiteks negatiivseid tulemusi teistes valdkondades või pikemas perspektiivis) jne.

Töö sisulise osa struktuur peab olema tasakaalus. Tuleks vältida nii üleliigendamist kui ka liiga pikki liigendamata ja palju probleeme hõlmavaid osi. Kõige madalama tasandi alapunkti pikkus ei tohiks olla alla ühe lehekülje. Igal tasemel on vähemalt kaks alapunkti. Iga peatükk peaks lõppema selle peatüki kokkuvõttega. Üht töö liigendamise võimalust näitab lisas 4 toodud sisukorra näide.

Kokkuvõttes esitatakse lühidalt töö olulisemad tulemused. See kujuneb kõikide peatükkide (teooria, meetodika, tulemused, järeldused, ettepanekud) kokkuvõtetest, kuid mitte sõna-sõnalt, vaid suurema üldistusastmega. Alguses püstitatud hüpotees ja/või uurimisküsimus peab saama lühikese ja konkreetse vastuse. Ka negatiivne tulemus on tulemus – näiteks kui töö käigus selgus, et valitud meetodikaga antud küsimusele vastust ei saa, siis tuleb kokkuvõttes märkida, mida tulnuks teha teisiti. Kokkuvõtte lõpus esitatakse järeldused ja praktilised soovitusel, töö tulemuste võimalikud kasutamiskiivid ja edasiarendamise suunad. Kokkuvõttes ei korrata töö probleemi, eesmärki, hüpoteesi/uurimisküsimusi, ei püstitata uusi probleeme, ei esitata seisukohti ega järeldusi küsimustes, mida töö varasemates osades pole käsitletud; ei viidata kirjandusallikatele ega esitata teistelt autoritelt pärinevaid seisukohti ja järeldusi. Küll aga peab selgelt välja tulema üliõpilase panus töö sissejuhatavas osas püstitatud eesmärgi täitmisel. Lõputöö kokkuvõtte maht on 2–3 lk.

Lõputöö osa on võõrkeelne (inglis-, saksa- või venekeelne) lühikokkuvõte e resümeel (*Summary, Zusammenfassung, Резюме*). Resümeel annab kompaktse lühiülevaate kogu tööst ning sisaldab:

- 1) töö pealkirja täpse tõlget;
- 2) töö aktuaalsuse põhjendust;
- 3) uurimisprobleemi, püstitatud eesmärgi, hüpoteesi ja/või uurimisküsimuse kirjeldust;
- 4) lühikest ülevaadet teoriast;
- 5) uurimismetoodika ja kasutatud uurimismeetodi kirjeldust;

6) ülevaadet saadud tulemustest, järeldustest, lahendustest, ettepanekutest.

Võõrkeelse lühikokkuvõtte mahuks on 2–3 lk. Resümees tuleb anda tööst üldistatud ja ammendav ülevaade lugejale, kes töö keelt ei valda.

1.5. Töö keel

Töö kirjutatakse reeglina eesti keeles. Oluline on keeleline ja stiililine korrektsus, et autoripoolne probleemide käsitlemine, põhjendused ja järeldused oleksid loogilised ja jälgitavad.

Keelekasutus peab olema teaduslik. Hoiduda tuleks paljusõnalisusest, vältida sõnakordusi. Konspektistiili ja slängi kasutamine, ajakirjanduslikud, populistlikud, käibe- ja ka poetilised fraasid on töös sobimatud (nt väljendid nagu „kellel on õnnestunud röntgeni järjekorras elama jääda, on meeldiv võimalus surra operatsiooni enda järjekorras“ ei ole kohased). Samuti tuleb vältida (üli)emotsionaalsete omadussõnade tarvitamist nähtuste või protsesside iseloomustamisel (nt „majanduslik olukord on lausa suurepärase“, „hinnad tõusid maru kiiresti“, „kogu arv jätkab oma nukrat langemistendentsi“, „kahjuks ei võimalda käesoleva uuringu meetod seda hinnata“).

Tuleb hoiduda võõrkeelte liigsest mõjust eestikeelsele tekstile. Tõlkida tuleb lause mõtet, mitte üksikuid sõnu. Siinjuures tuleb silmas pidada, et eesti keele lausestruktuur erineb lausete struktuurist võõrkeeltes. Juhul kui võõrkeelsele terminile adekvaatset eestikeelset vastet ei leita või kaheldakse oma valikus, võib eestikeelse vaste järel sulgudes lisada ka vastava võõrkeelse termini (kaldkirjas), kuid termineid ei tohi töös kasutada vaid võõrkeelsetena. Kõikidest kasutusele võetud terminitest ja sümbolitest tuleb kogu töö ulatuses kinni pidada. Töös tuleb vältida sünonüümide kasutamist sama teadusliku termini esitamiseks. Soovitatav on eelistada varasemates eestikeelsetes allikates kasutatud terminoloogiat. Kui varem kasutatud terminit peetakse sobimatuks ja pakutakse välja uus, tuleb seda argumenteeritult põhjendada. Eesti keelde ülevõetud võõrkeelsed terminid, mida kirjutatakse ja hääldatakse võõrkeelsetena, tuleb trükkida kaldkirjas.

Enne mis tahes lühendi kasutamist tuleb see defineerida täieliku kirja pildi kaudu. Nt: sisemajanduse koguprodukt (SKP); Rahvusvaheline Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (IBRD — *International Bank of Reconstruction and Development*). Erandi moodustavad

vaid üldlevinud lühendid, mille täisnime ei ole üldiselt tavaks pruukida (nt USA, ÜRO jt). Pealkirjades lühendeid ei kasutata. Kõikidest kasutusele võetud lühenditest tuleb kogu töö ulatuses kinni pidada.

Õigekeelsusreeglite kohaselt eestikeelsete lühendite lõppu punkti ei panda, välja arvatud lühendid, mis langevad kokku mõne eestikeelse sõnaga (nt „koost.“ ehk „koostaja“). Teatavate sõnaühendite lühendites tuleb kasutada sisepunkti siis, kui tekkinud lühend vastab mõnele eestikeelsele sõnale (näiteks s.a ehk „sellel aastal“). Viidatud allikate loetelus pannakse punkt kõigi võõrkeelsete allikate lühendite lõppu (nt *S., pp., ed., s. a., Aufl.*), eestikeelsete allikate korral säilitatakse tiitellehel oleva lühendi punkt (nt „Euroopa Kolledži loengud. Vihik nr. 14“).

Lühendite vormistamise kohta leiab täiendavat infot siit:
Rehema, T. (2008). Kuidas lühendada. M. Raadik (toim), *Keelenõuanne soovitab 4* (lk 211–217). Eesti Keele Sihtasutus. <http://keeleabi.eki.ee/pdf/211.pdf>

Kui töös kasutatakse üle paarikümne vähetuntud lühendi, termini või sümboli, siis soovitatakse koostada lühendite ja tähiste loetelu koos vastavate selgitustega eraldi peatükina pärast sisukorda. Vasakpoolses veerus on tähised tähestikulises järjestuses ja paremal nende selgitused.

Kõneviis ja -vorm, milles töö kirjutatakse, on ühtne kogu töö ulatuses. Teadusliku teksti üldkehtivaks nõudeks on autori „mina“ tagaplaanile jätmine. „Mina“ ja „meie“ vormi (nt „mina uurisin“, „ma analüüsisin“) asemel tuleb kasutada umbisikulist vormi (nt „töös käsitletakse, analüüsitakse, uuritakse, hinnatakse“ või „on käsitletud, analüüsitud“). Eelistatav on kindla kõneviisi kasutamine, sest tingiva kõne valdav kasutamine võib jätta mulje, et autor ei ole oma seisukohtade õigsuses veendunud.

Ühekohalised arvud kirjutatakse tekstis sõnadega, ülejäänud arvud numbritega, nt kaks punkti, kaheksa tööpäeva, 120 ettevõtet. Käändelõppe arvudele harilikult ei lisata. Järgarvu järele pannakse punkt. Aastad tuleks märkida arvuliselt, mitte „eelmisel aastal“ või „käesoleval aastal“. Nii tekstis kui tabelites peaks loobuma rohkema kui 3–4 tüvenumbriga arvude kasutamisest (nt korrelatsioonikordaja $r = 0,346$, mitte $r = 0,345729315$). Suurte arvude korral on soovitatav kasutada kombineeritud kirjutusviisi, mille puhul arv on märgitud numbritega ja suurusjärk sõnadega, nt 1,42 milj elanikku, 21,3 tuh eurot.

Arvud, millele järgneb mõõtühiku nimetus või selle lühend, kirjutatakse numbritega, kusjuures arvu ja mõõtühiku vahel on üks tühik (nt 4 eurot 5 senti, 18 kg, 14 protsenti), erandiks on protsendi- ja kraaditähiste kokkukirjutamine eesoleva arvuga (nt juurdekasvutempo 7,3%, kalle 8°). Väärtuste piirkonna toomisel pannakse mõõtühik viimase arvu järele või vahemiku ette. Sõna „kuni“ asemel võib kasutada mõttekriipsu (nt 16 kuni 60 aastat või 16–60 aastat, aastatel 1996–2002). Mõttekriipsu asemel ei tohi arvude vahel kasutada sidekriipsu, st ei tohi kasutada 1996-2002. Kümnenndmurde kirjutatakse eesti keeles komaga, mitte punktiga (nt 4,50 eurot; 6,5).

Teksti ei tohi arvudega üle kuhjata. Kui on vaja palju arvandmeid koos esitada, siis tuleb teha nendest tabel või joonis ning kommenteerida tekstis olulisemaid aspekte. Samadest arvudest ei tohi teha nii tabelit kui ka joonist.

Arvude kirjutamise kohta leiab täiendavat infot siit:
Rehema, T. (2016). *Arvukirjutus*. Keelehooldekeskus. <https://www.digar.ee/arhiiv/et/books/88433>
Mund, A. (2008). Arvukirjutusmuresid. M. Raadik (toim), *Keelenõuanne soovitab 4* (lk 218–229). Eesti Keele Sihtasutus. <http://keeleabi.eki.ee/pdf/218.pdf>

Lubamatud on mis tahes keele- ja trükivead. Autor peab ise teksti, tabelleid ja jooniseid korduvalt kontrollima. Võõrsõnade ja vähe kasutatavate terminite tähendust ja õigekirja on vaja kontrollida „Võõrsõnade leksikoni“ ja/või „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ ning erialaste sõnastike abil, samuti on soovitatav kasutada spetsiaalset eesti keele õigekirja kontrollivat tarkvara, näiteks www.filosoft.ee/html_speller_et. Abiks on ka M. Erelti, T. Erelti ja K. Rossi (2020) „Eesti keele käsiraamat“ ja T. Erelti (2016) „Eesti ortograafia“. Internetist leiab „Eesti õigekeelsussõnaraamatu ÕS 2018“ (Erelt *et al.*, 2018) aadressilt www.eki.ee/dict/qs/, „Eesti keele seletava sõnaraamatu“ (Langemets *et al.*, 2009) aadressilt www.eki.ee/dict/ekss/ ning „Eesti keele käsiraamatu“ (Erelt *et al.*, 2007) aadressilt www.eki.ee/books/ekk09/.

1.6. Üliõpilase ja juhendaja koostöö

Lõputöö koostamine on üliõpilase iseseisev töö. Probleemide ja küsimuste tekkimisel tuleb pöörduda juhendaja või teiste õppejõudude poole selgituste ja konsultatsiooni saamiseks. Üliõpilase ja juhendaja koostöö algab teema valikuga (valitud teema sobivus ja sisu arutada juhendajaga läbi) ja lõpeb töö kaitsmisega.

Kirjanduse läbitöötamise ning materjalide kogumise, süstematiseerimise ja esialgse töötlemise järel esitab üliõpilane juhendajale oma töö laiendatud kava. Töö tähtaegseks valmimiseks tuleks arvestada võimalike takistuste ja viivitustega, mis võivad tekkida töö vormistamisel. Juhendaja juhib tähelepanu vigadele ja puudustele töös, nõrkadele kohtadele argumentatsioonis ja töö ülesehituses, hindab uurimismetoodikat ja terminoloogiat, töö stiili ja keelt. Juhendaja ei ole üliõpilase töö kaasautor ega toimetaja, tema ülesandeks ei ole parandada keele- ja stiilivigu. Oma töö andmete ja seisukohtade õigsuse eest vastutab ainult üliõpilane. Juhendajalt (ja ka seminarikaaslastelt, kui töö esimest varianti arutatakse seminaris) saadud tagasisidet arvestades arendab üliõpilane oma tööd edasi ning esitab töö nõuetekohase lõppversiooni tähtajaks osakonda.

Esitatud töö suunatakse juhendaja ettepanekul kaitsmisele. Juhendaja ülesandeks ei ole viimistleda tööd parima hinde saamiseni, kuid vastavale tasemele mittevastavaid töid ei tohi kaitsmisele lubada. Erandkorras, programmijuhiga kokkuleppel, on nii juhendajal kui juhendataval õigus loobuda koostööst. Puudused, mille tõttu võidakse tööd kaitsmisele mitte lubada:

- töö ei vasta teemale;
- uurimisprobleem, töö eesmärk, hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on sissejuhatuses selgelt välja toomata ja piiritlemata;
- puudub teadustööle omane struktuur või puudub mõni töö osa;
- kirjandusallikate loetelu on ebakohane (ei tohi tugineda ainekavades märgitud põhiõpikutele, loengukonspektidele, ainult eestikeelsetele materjalidele) või ei ole piisav teadusliku töö jaoks;
- puuduvad vajalikud viited algallikatele;
- tehniline vormistus läheb oluliselt lahku TÜ Pärnu kolledži üliõpilastööde juhendis esitatavatest nõuetest;
- töö maht ei vasta miinimumnõuetele;
- töö keel ei ole korrektne;
- kokkuvõtte ei anna ülevaadet töös tehtust, ei tooda välja autori järeldusi ega oma panust;
- resümee ei sisalda ettenähtud infot töö kohta ja on keeleliselt ebakorrektned;
- töö koostamisel ja esitamisel pole kinni peetud kehtivast korrast ja tähtaegadest;

- tegemist on akadeemilise petturluse ehk plagiaadiga.

Üliõpilasel tuleb informeerida juhendajat esilekerkivatest raskustest, võimalikest muudatustest probleemipüstituses, teema sõnastuses jms. Töö kõikidel etappidel on vajalik täpselt kinni pidada tähtaegadest ja korrast.

2. TÖÖ VORMISTAMINE

2.1. Üldnõuded

TÜ Pärnu kolledži õppekavade kohaselt koostatavad kirjalikud tööd vormistatakse järgnevalt toodud nõudeid järgides kui ainekavas ei ole sätestatud teisiti. Nendes töödes on kindlad alajaotused ja nende järjestus on järgmine:

- tiitelleht,
- allkirjaleht (ainult lõputöös),
- sisukord,
- sissejuhatus,
- sisu peatükkidena,
- kokkuvõte,
- viidatud allikad,
- lisad (vastavalt vajadusele),
- resümee (ainult lõputöös),
- lihtlitsents (ainult lõputöös).

Järgnevalt käsitletakse kõigepealt töö vormistamise üldisi nõudeid, millele lisatakse nõuandeid ja soovitusi arvuti kasutamiseks töö küljendamisel. Seejärel käsitletakse eraldi nii töö üksikute osade (tiitelleht, sisukord, lisad, viidatud allikad) kui ka töös sisalduvate tabelite, valemite, jooniste, loetelude ja viidete nõuetekohast esitamist. Kõik lõputööd säilitatakse Tartu Ülikooli raamatukogu digiarhiivis. Selleks tuleb lõputöösse lisada lihtlitsents lõputöö avaldamiseks (vt lisa 5). Erandjuhul on lõputöö avaldamisele võimalik taotleda tähtajaline piirang (vt lisa 6). Selleks peab esitama kirjaliku avalduse ning lisama töösse vastavasisulise lihtlitsentsi (taotluse alus ja lihtlitsentside erinevad versioonid on leitavad kolledži veebilehel <https://parnu.ut.ee/et/lopetajale>).

Üliõpilastööde vormistamisel tuleb järgida järgmisi üldisi nõudeid:

- Töö trükitakse arvutil formaadis A4 (210 × 297 mm).

- Lehe servad (*Margins*) jäetakse vabaks, kusjuures üleval (*Top*) ja all (*Bottom*) on 3 cm, paremal (*Right*) 2 cm ja vasakul (*Left*) 4 cm vaba ruumi.
- Töö põhitekst trükitakse kirjatüübis *Times New Roman* (valik dialoogiaknas *Font*) kirjasuurusega 12 punkti, reavahega 1,5 (*Line Spacing: 1.5 lines*).
- Töö tekst jaotatakse lõikudeks, kasutades plokkstiili (*Justified*), st eraldades tekstilõigud laiema vahemikuga (12 punkti ehk üks tähekörgus *Spacing: Before 12 pt*). Teksti trükkimisel vajutatakse klahvi *Enter* mitte iga rea lõpus, vaid ainult lõigu lõpetamisel. Taandridu lõikude tähistamiseks ei kasutata.
- Töö iseseisvaid põhiosi (sisukord, sissejuhatus, uus peatükk, kokkuvõte, viidatud allikad, resüme) alustatakse uuel leheküljelt, jättes ette neli tühja rida (*Times New Roman* kirjasuurus 12 punkti, reavahe 1,5 ja lõiguvahe 0) või määratakse põhiosa pealkirja ette 72 punkti lõiguvahe.
- Tekstis tekkivate põhjendamatute lünkade (nn aukude) korral kasutatakse poolitamist. Poolitamiseks on paljudes programmides eesti keelele sobivad automaatsed vahendid, kuid soovitatav on kasutada poolituskoha tähistamiseks (*Optional Hyphen*) klahvikombinatsiooni <Ctrl>+<->, mis toob poolitusmärgi nähtavale vaid juhul, kui sõna vajab poolitamist.
- Töö leheküljed nummerdatakse ühtsesse süsteemi, kaasa arvatud leheküljed, kus asuvad tabelid ja joonised, viidatud allikate loetelu jm. Number paigutatakse lehe alla keskele. Tiitelleht ja lõputöö allkirjaleht võetakse nummerdamisel arvesse ning lehekülje numbrid märgitakse alates teisest leheküljest. Lehekülje numbrid lisatakse automaatselt *Insert* → *Page Numbers* ja määratakse esimese lehe erisus.
- Töö põhiosade (sh peatükkide) pealkirjad esitatakse suurte tähtedega (*All Caps*) kirjatüübis *Arial* rasvases kirjas (*Bold*) kirjasuurusega 16 punkti. Soovitatav on kasutada sisupeatükkide pealkirjadel kirjastiile *Heading 1* (16 punkti), *Heading 2* (14 punkti), *Heading 3* (12 punkti) jne. Pealkirjades sõnu ei poolitata, lühendeid ei kasutata ja pealkirja lõppu punkti ei panda. Pealkirjad joondatakse lehe vasakusse serva (tekstipaigutus *Align Left*). Pealkirja ja järgneva (või samal leheküljel eelneva) teksti vahe on 12 punkti. Sisu pealkirjad (sissejuhatus ja kokkuvõtte vahel) numereeritakse ühtsesse süsteemi, nagu on kirjeldatud sisukorra vormistamise peatükis, kasutades pealkirjastiile (*Heading Numbering*). Lisade pealkirjade

vormistamisel kasutatakse kirjatüüpi *Times New Roman* rasvases kirjas (*Bold*) kirjasuurusega 12 pt.

- Kui peatükk koosneb alapeatükkidest, siis peatüki pealkirja ja esimese alapeatüki pealkirja vahel ei tohi olla teksti.
- Loetelu punktide trükkimisel on reavahe 1,5 ja lõiguvähe 0.
- Töö ühtki osa ei tohi alustada ega lõpetada loetelu, joonise, tabeli või viitega.

Uurimistööd ja lõputööd esitatakse elektroonselt PDF-vormingus. Lõputöö ja magistritöö allkirjalehel tuleb esitada nõuetekohane tekst (vt lisa 7) ning töö PDF-fail allkirjastatakse digitaalselt töö autori ja juhendaja(te) poolt.

2.2. Tiitelleht

Tiitelleht on töö esimene lehekülg, mis kajastab töö sisuga seotud informatsiooni.

Lõputöö tiitellehel (vt lisa 8) on järgmised elemendid:

- ülikooli, kolledži ja osakonna (kus üliõpilane õpib) nimi;
- autori ees- ja perekonnanimi;
- töö pealkiri;
- töö liik (näiteks uurimistöö, lõputöö, magistritöö, vm);
- töö juhendaja(d);
- töö kaitsmise koht (Pärnu) ja aasta.

Ainetöö tiitelleht (vt lisa 9) sisaldab:

- ülikooli ja kolledži nimi;
- autori ees- ja perekonnanimi, kursuse lühend
- töö pealkiri;
- töö nimetus (essee, referaat, vms);
- aine õppejõud koos nime ja kraadiga;
- töö esitamise koht (Pärnu) ja aasta.

Tiitellehe iga element paikneb omaette real, töö kaitsmise koht ja aastaarv samal real, kuid koma nende vahele ei panda. Iga rida algab suure tähega, lausete (ridade) lõpus punkti ei ole. Kõik tiitellehe elemendid on paigutatud lehel keskele (tekstipaigutus *Center*) ja trükitud kirjasuurusega 12 punkti (v.a töö pealkiri). Autori ees- ja

perekonnanimi paikneb lehekülje 2/3 kõrgusel pealkirja kohal. Töö pealkiri vormistatakse rasvases kirjas (*Bold*) suurtähtedega kirjasuurusega 16–20 punkti. Poolitused ja lühendite kasutamine pole tiitellehel lubatud, v.a teaduslik kraadi või ettevõtte nime korral. Töö juhendaja nime järele lisatakse teaduslik kraad lühendatult MA, MBA, MSc, knd, PhD.

2.3. Sisukord

Sisukorras esitatakse kõik töö alajaotused täpses vastavuses töös toodud pealkirjade ja leheküljenumbritega, millest vastav alajaotus algab. Järjenumbritega (kümnendsüsteemis araabia numbrid, nt 1.; 1.2.; 2.3.1. jne) tähistatakse ainult sisulise osa peatükid ja nende alajaotused. Pealkirjade sõnastus sisukorras peab täpselt vastama nende esitusele töö tekstis. Kõik lisad loetletakse teise taseme pealkirjadena sisukorras ükshaaval koos pealkirjadega, mille ette käib põhipealkiri „Lisad“. Sisukorra vormistust näitab lisa 4.

Alajaotuste pealkirjade read algavad taandega nii, et järgmise tase alajaotuse taane jätab eelmise taseme järjenumbri omaette seisvaks tulbaks. Pealkirjade järele pannakse punktiir ja lehekülje number. Sisukord vormistatakse arvutil automaatselt (*Table of Contents*). Seda saab teha, kui pealkirjades on kasutatud pealkirjastiile (*Heading 1, Heading 2, ...*). Sisukorras ei tohi kasutada läbivat suurtähte.

Sisukorda on otstarbekas koostada juba töö tegemise käigus, sest lingid sisukorras toodud pealkirjadest viivad vastava teksti juurde, kiirendades nii töös liikumist. Sisukorda saab töö tegemise käigus uuendada (*Update Field*) või vajadusel uuesti moodustada. Samas tuleb jälgida, et automaatselt moodustatud sisukorra kirjatüüp peab olema tervikuna *Times New Roman*, kirja suurus 12 punkti, reavahe 1,5 ja lõigavahe 0.

2.4. Tabelid, joonised, valemid, loetelud ja lisad

Tabelid võimaldavad arvandmeid esitada süstematiseeritult ja ülevaatlikult. Kõik töös esinevad tabelid nummerdatakse araabia numbritega kas läbivalt kogu töö ulatuses või suurema hulga tabelite korral üksikute peatükkide ulatuses eraldi. Nt „Tabel 1“ või „Tabel 3.4“, kusjuures viimane tähendab kolmanda peatüki neljandat tabelit. Sama moodust on soovitatav kasutada ka jooniste ja valemite tähistamisel.

Tabeli pealkiri peab olema võimalikult lühike ja infotihe, et selle järgi oleks võimalik aru saada, mida on tabelis esitatud. Tabeli pealkiri joondada vasakule, mille ette kirjutatakse sõna „Tabel“ koos tabeli numbriga (trükkida rasvases (*Bold*) kirjas) ning pärast tühikut järgneb tabeli pealkiri tavalises kirjas kirjasuurusega 12 punkti reavahega 1,5. Tekstitöötlusprogrammid pakuvad selleks vahendit nimetusega *Caption*. Tabeli pealkirja ja tabeli vahele määratleda lõiguvahe 12 punkti.

Tekst ja arvud tabelis tuleb esitada kirjasuurusega 11 punkti, reavahega 1,0 (*Single*). Andmete joondamine ning lõiguvahe suurus määrata nii, et tabelis olevad andmed oleksid hästi jälgitavad, kuid ei võtaks liialt ruumi. Komakohtade arv peab ühte tüüpi andmetel olema sama. Tabel tuleb paigutada lehe keskele (*Center*).

Kõigil tabeli veergudel peab olema nimetus, soovitavalt ka esimesel veerul. Veergude pealkirjastamisel tuleb vältida üldisi sõnu nagu „liik“, „nimetus“ jt (nt mitte „Ettevõtte nimetus“, vaid „Ettevõtte“, mitte „Näitaja nimetus“, vaid „Näitaja“ jne). Üldreeglina veerge ei nummerdata. Nummerdada tuleb veerud ainult siis, kui selleks on otsene vajadus, nimelt kui:

- mõne veeru nimetuses on näidatud, kuidas saadakse tulemus antud veergu (näiteks veerg 2 + veerg 3);
- töö tekstis viidatakse tabeli teatud veergudele.

Veergude nummerdamisel võib need veerud, kus pole arvandmeid (nt veerud nimetustega „Näitaja“ ja „Mõõtühik“), tähistada vastavalt suurtähtedega A, B jne, ülejäänud veerud aga nummerdada 1, 2, 3 jne.

Tabelites esitatud andmed tuleb siduda töö tekstiga. Selleks kasutatakse:

- otsest viitamist (nt „Alljärgnev tabel 3 iseloomustab...“);
- kaudset viitamist, mille puhul märgitakse lause lõppu sulgudesse tabeli number (nt vt tabel 8).

Sõna „tabel“ on sel juhul nii teksti sees kui ka sulgudes väikese tähega.

Peale sellist viidet tuleb töös esimesel võimalusel esitada tabel. Kui soovitakse tähelepanu juhtida töös eespool (nt eelmises peatükis) asetsevale tabelile, siis tuleb kasutada kaudset viitamist, tuues ära leheküljenumbri, kus see tabel asub (nt vt tabel 8, lk 14). Töö teksti

paigutatavad tabelid olgu võimalikult lihtsad ja lühikesed. Tekstis esitatakse tavaliselt tabelid, mille maht ei ületa ühte lehekülge. Pikemad tabelid paigutatakse lisasse.

Kui tabel on koostatud publitseeritud andmete põhjal, peab tooma tabeli alla viite allikale. Kui on tegemist publitseeritud andmete põhjal autori arvutustega, siis tulebki nii märkida (nt Allikas: Brewer *et al.*, 2001, lk 266; autori arvutused). Selgitavad märkused ja viited allikatele lisatakse tabeli viimasesse ritta nii, et tabeli rea jooned ei oleks nähtavad (st nähtavad jooned kustutakse). Kui tabel on koostatud autori enda kogutud ja töödeldud andmetest, siis eraldi viidet selle kohta tabeli alla ei pea lisama.

Tabel 1. Toimetajate poolt täheldatud vormistusvead APA stiili kasutamisel

Probleem	Sagedus		Mõju	
	keskmine	SD	keskmine	SD
Viitamine	3,23	1,07	2,27	1,39
Tabelid ja joonised	3,00	0,98	2,23	1,27
Matemaatika ja statistika	2,81	0,99	2,31	1,32

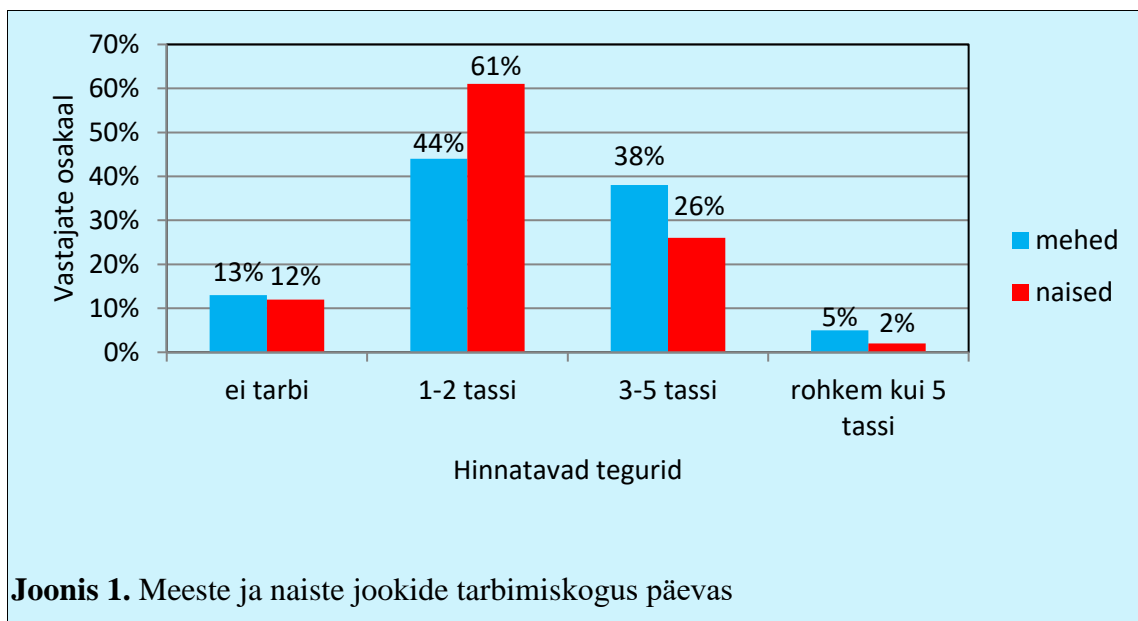
Märkused: Väärtused on 5 punkti skaalal (1 – korrektne, 3 – tavaline, 5 – väga probleemne). Mõju skaala väärtus 2 näiteks ei too alati artikli tagasi lükkamist aga on üheks otsustamise mõjuriks.

SD – standardhälve.

Allikas: Brewer *et al.*, 2001, lk 266

Jooniste alla kuuluvad kõik töös sisalduvad illustratsioonid, olgu need siis diagrammid, graafikud, geograafilised kaardid, joonistused, skeemid või fotod. Igal joonisel peab olema allkiri, mis joonisel kujutatut lühidalt kirjeldab. Joonise allkiri reastatakse vasakule. Kõik joonised nummerdatakse analoogiliselt tabelitega. Joonise järjekorranumber kirjutatakse allkirja ette ja eraldatakse sellest punktiga, kusjuures sõna „Joonis“ kirjutatakse välja täielikult ja trükitakse analoogiliselt tabeliga rasvases (*Bold*) kirjas.

Joonisele kantavad tähised, arvud ja sõnaline tekst tuleb trükkida loetava suurusega (soovituslik suurus 11 punkti). Joonist kujundades ei soovitata kasutada taustavärve. Joonis tuleb paigutada lehe keskele (*Center*). Joonis paikneb tekstis sobivas kohas pärast viidet. Kui joonise allkirjas ei ole viidet allikale, siis on joonis autori koostatud (vt joonis 1, lk 24) ning eraldi viidet autori koostamise kohta ei pea lisama.

Igale joonisele tuleb eelnevalt töö tekstis viidata.

Joonisel 1 on kajastatud ühe päeva jooksul joodava tee või kohvi hulk.

Respondendid eelistasid päeva jooksul tarbida pigem vett kui teed või kohvi (vt joonis 1).

Kirjandusandmete kasutamisel joonise kujundamisel viidatakse allikale ning vastav tekstisisene viide kirjutatakse joonise allkirja.

Joonis 1. Integreeritud meedia mõjutajad. Allikas: Hemann & Burbary, 2013, lk 152

Algallikast joonise kopeerimine ei ole lubatud. Joonis tuleb ise kujundada. Joonisel kasutatud tähiseid (ka mõõtühikuid) tuleb selgitada kas joonise väljal või tekstis joonise juures. Absoluutarvude korral lisatakse telgedele nimetused. Kõik üliõpilastöodes esitatud tabelid ja joonised peavad vastama üliõpilastööde vormistamise nõuetele, seda ka siis, kui nende algne loomine toimus väljaspool *Word*-i keskkonda. Joonisel olev tekst peab olema loetava suurusega ning joonis sobima töö tervikusse.

Valemite ja matemaatiliste avaldiste saamist tuleb selgitada. Kirjandusest võetud valemite selgitus piirdub viitega allikale. Kõik märgid, arvud ja tähed tuleb paigutada valemis korrektselt ning kooskõlas valemi sisuga. Valemid ja nendes kasutatud sümbolid järgnevas tekstis kirjutatakse kaldkirjas (*Italic*) kirjasuurusega 12 punkti. Valemite vormistamisel tuleb kasutada valemiredaktorit, lisades vastava objekti (*MS Office* puhul

kasutatav objekt kannab nimetust *Microsoft Equation*). Kogu töö ulatuses tuleb järgida valemite ühtset kirjutusviisi. Vältida tuleb definitsioonide esitamist valemi kujul ja valemite esitamist tekstina.

Üksikud sümbolid ja lihtsad matemaatilised avaldised esitatakse reeglina teksti sees omaette reale viimata. Võrdust ja võrratust väljendavad avaldised esitatakse tavaliselt omaette real. Kui töös on mitu valemit, tuleb need nummerdada. Valemi number paigutatakse valemiga samale reale (paremasse serva) sulgudesse.

Tarbimise eelarvepiirang avaldub:

$$\sum_{i=1}^n p_i \cdot x_i \leq c, \quad (1)$$

kus p_i – hüvise hind (krooni),

x_i – hüvise kogus (tk),

n – hüvistete arv,

c – tarbimiseelarve (krooni) (Kaldaru, 1997, lk 28).

Valemities ei tooda mõõtühikuid, need esitatakse valemities kasutatud sümbolite seletustes. Valemi sümbolite seletus algab sõnaga „kus“ (ilma järgneva koolonita) ning seletused kirjutatakse ülevaatlikkuse mõttes üksteise alla. Igas uues valemis selgitatakse ainult esmakordselt esinevaid tähistusi.

Arvutused tuleb esitada reeglina eraldi real joondusega vasakule, mitte teksti sees. Nende vormistamisel tuleb kasutada valemiredaktorit ja kirjavahemärke (sh sulgudega näidata ära tehete järjekord). Arvutused ja valemid ei või järgneda üksteisele, vaid nende vahel peab olema selgitav tekst.

$$PMT = \frac{165\,000 - \frac{10\,000}{\left(1 + \frac{9\%}{12}\right)^{12.5}}}{\left[\frac{1 - \frac{1}{\left(1 + \frac{9\%}{12}\right)^{12.5-1}}}{\frac{9\%}{12}} \right] + 1} = 3\,268.$$

Kui loetelu on tähistatud ümarsulgudega varustatud numbrite või tähtedega, siis üksikute sõnade või lühikeste fraaside korral, algavad loetelu punktid väiketähega. Kui kasvõi üks loetelu punktidest sisaldab koma(sid) või muid kirjavahemärke, tuleb eraldusmärgina kasutada semikoolonit.

Kui loetellu, mille rühmad algavad väiketähega ja lõpevad semikooloniga, satub sekka mõni täislause, algab see lause suure tähega. Lause lõppu, kui see on loetelu jätk, võib panna semikooloni. Loetelud vormistatakse ilma taandeta, st vasak taane on 0 cm.

Kui inflatsiooni põhjuseks enne rahareformi oli valdavalt liigne ringluses olev rublade mass, siis peale rahareformi on peamised põhjused järgmised:

- 1) reaalse vahetuskursi kallinemine inflatsiooni abil, mis tuleneb krooni väärtuse allahindamisest rahareformi käigus;
- 2) produktiivsuse ja (oodatavate) tulude kasvuga kaasnev majanduse tasakaalu tagava reaalse vahetuskursi kallinemine;
- 3) suhteline hindade muutumine, sh suletud sektori hindade tõus.

Kui loetelu punktid koosnevad terviklausetest, siis asendatakse sulg järjekorranumbri järel punktiga (1., 2., 3.). Kui mõni loetelu punkt sisaldab omakorda loetelu, siis rakendatakse süsteemi 1., 1.1., 1.1.1. jne. Loetelu esimesel tasemel on vasak taane 0 cm.

Väljatrüki eelvaatamiseks tuleb teha järgmist:

1. Klõpsake nupul *Print Preview*.
2. Viige hiirekursor lehekülje kujutisele, kus see muutub suurendusklaasiks, ja klõpsake hiire nuppu, mis suurendab kuva. Kuva suurendamiseks võib kasutada nuppu *Zoom*.
3. Klõpsake veel kord, et kuvataks uuesti kogu lehekülg.
4. Väljatrükiks klõpsake nupul *Print*, akna sulgemiseks nupul *Close*.

Loetelus kasutatakse nummerdamist tavaliselt siis, kui on oluline nende järjekord või arv, kui tekstis mõnele neist viidatakse või kui loetelu punktid koosnevad mitmest lausest. Muudel juhtudel võib järjekorra tähistuse (numbrid või tähed) ära jätta ning asendada mõne muu tähistusega. Kogu töö ulatuses tuleb kasutada ühtset loetelude esitust ning vältida paljude erinevate stiilide kasutamist.

Loetelu vormistamise kohta leiab täiendavat infot siit:

Raadik, M. (s. a.). *Kuidas vormistada loetelu*. <http://keeleabi.eki.ee/artiklid3/loetelu.html>

Kui loetelu punktid koosnevad terviklausetest ja need pärinevad ühest allikast, siis esitatakse viide allikale pärast viimase terviklause punkti.

Teooria all mõistetakse definitsioonide, eelduste ja hüpoteeside süsteemi. Teooriaid võib jaotada järgmiselt:

1. Klassifitseerivad teooriad selgitavad majanduslikke realiteete mõistete defineerimise kaudu.
2. Nomoloogilised teooriad on suunatud protsesside sisemiste seaduspärasuste avastamisele.
3. Otsustusteooriad käsitlevad teatud inimkäitumise viise. Sealjuures võib neid jagada:
 - a) deskriptiivseteks,
 - b) preskriptiivseteks. (Kaldaru, 1997, lk 11–12)

Kui loetelu koosneb sõnadest või fraasidest, siis lisatakse viide loetelu lõppu.

Teooriaid võib jaotada järgmiselt:

- klassifitseerivad teooriad,
- nomoloogilised teooriad,
- otsustusteooriad (Kaldaru, 1997, lk 11–12).

Kui loetelu sissejuhatav lause viitab juba autorile, siis loetelu lõppu enam viidet ei lisata.

Kaldaru (1997, lk 11–12) jagab teooriaid järgmiselt:

- klassifitseerivad teooriad,
- nomoloogilised teooriad,
- otsustusteooriad.

Lisades esitatakse need arvandmed ja muud materjalid, mis on vajalikud probleemi käsitlemiseks (nt küsimustikud, suuremahulised tabelid). Lisad nummerdatakse neile viitamise järjekorras, märkides lehekülje vasakusse serva mitmes lisa on (nt „Lisa 7“.) ning sellele järgneb lisa pealkiri (kõik rasvases kirjas suurusega 12 punkti). Kui lisa läheb mitmele leheküljele, siis võib järgneva(te)le lehekülgedele märkida, et tegemist on mingi lisa järjega, näiteks „Lisa 7 järg“. Lisad ja nende pealkirjad tuuakse ära sisukorras teise taseme pealkirjadena, mille ette näidatakse põhipealkiri „Lisad“. Kõikidele lisadele tuleb

töös kindlasti viidata. Tuleb vältida töö tekstiga nõrgalt seotud lisade esitamist. Lisades olevaid tabeleid ja jooniseid ei tule eraldi nummerdada, iga lissasse paigutatav joonis või tabel moodustab omaette lisa. Kui tabel jätkub järgmisel leheküljel, esitatakse uuesti veergude nimed või veerud nummerdatakse.

2.5. Plagiaat ja tekstisisene viitamine

Kõik töö kirjutamisel kasutatud allikad sisalduvad töö lõpus esitatud viidatud allikate loetelus ja kõikidele loetelus nimetatud allikatele tuleb töös viidata (vt lisa 10). Üldtuntud seisukohtade esitamine viitamist ei vaja. Allikatele viidatakse nii otsese tsiteerimise, parafraaseerimise kui ka refereerimise kaudu. Lisaks võib kasutada kaudset viitamist, kuid vaid sel juhul kui originaalallikas on kättesaamatu.

Plagiaat ehk loomevargus on võõraste teoste või nende osade avaldamine enda omadena või nende ulatuslik kasutamine allikale viitamata. Järgnevalt on toodud näiteid, kuidas plagiadist hoiduda.

Originaallause:

„Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse.“

Allikas: Pojman, L. P. (2005). *Eetika: Õiget ja väärast avastamas*. Eesti Keele Sihtasutus.

Plagiaat on:

- sõna-sõnaline teksti taasesitus sh tõlge, ilma viiteta autorile

Plagiaat:

Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse.

Korrektne viitamine:

Tegude moraalsuse hindamisel soovivad eetikateooriad lähtuda sõltuvuse teesist, mille kohaselt individuaalsete tegude õigsus või väärus sõltub konkreetsest ühiskonnast, kus tegu sooritati (Pojman, 2002, lk 60).

- sõna-sõnaline teksti taasesitus (e tsiteering) sh tõlge, koos viitega autorile, kuid tekst ei ole pandud jutumärkidesse (tekstis vähem kui 40 sõna);

Plagiaat:

Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse (Pojman, 2002, lk 60).

Korrektne viitamine:

„Teine tees, sõltuvuse tees, väidab, et individuaalsed teod on õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse“ (Pojman, 2002, lk 60).

- viitega või viiteta parafraseering, kus teise autori mõttekäiku on lähedaselt järgitud, sh muudetud on vaid üksikuid sõnu või nende sõnade järjekorda. Originaalteksti peamist sõnumit tuleb oma sõnadega ümber sõnastada;

Plagiaat:

Teine e sõltuvuse tees, ütleb seda, et individuaalsed teod on kas õiged või väärad sõltuvalt selle ühiskonna iseloomust, kus nad sooritatakse (Pojman, 2002, lk 60).

Korrektne viitamine:

Tegude moraalsuse hindamisel soovivad eetikateooriad lähtuda sõltuvuse teesist, mille kohaselt individuaalsete tegude õigsus või väärus sõltub konkreetsest ühiskonnast, kus tegu sooritati (Pojman, 2002, lk 60).

- viitamine allikatele, mida tegelikult ei ole kasutatud. Kui algallikale ligipääsu ei õnnestu saada, tuleb kasutada kaudset viitamist;
- töö, mis on kirjutatud kellegi teise poolt, sh ka kirjutaja nõusolekul, et tööd ei esitata tegeliku autori nimel;
- kellegi teise poolt osutatud olulise ja sisulise abi mainimata jätmine;
- autoplagiaat, st enda poolt koostatud ja mõnes teises aines hinnatud materjali osaline või täielik taasesitamine nõuetekohase viiteta.

Plagiaadi ja autoriõiguste rikkumiste kohta võib leida täiendavat infot siit:

McMillan, K., & Weyers, J. (2011). *Õppimine kõrgkoolis. Tudengi käsiraamat* (lk 281–287). SA Archimedes.

Tsitaat peab täpselt vastama originaalile nii sõnastuse, ortograafia kui kirjavahemärkide osas. Tsitaat esitatakse jutumärkides. Väljajäetavad lauseosad või sõnad asendatakse mõttepunktidega. Viide märgitakse kohe pärast tsitaati lõpetavaid jutumärke, sõltumata sellest, kas see asub lause lõpus või keskel. Tekstisisene viide sisaldab autorit,

ilmumisaastat ja lehekülge, kust tsitaat on võetud. Kui tsitaat sisaldab omakorda viidet, tuleb vastav allikas lisada kasutatud allikate nimekirja.

Samu aspekte on rõhutatud ka majanduse üldteooria määratluses: „Majanduse üldteooria on õpetus olemasolevate piiratud ressursside võimalikult efektiivsest kasutamisest inimeste kasvavate vajaduste rahuldamiseks“ (Arrak, 1991, lk 9).

Arrak (1991) on rõhutanud: „Majanduse üldteooria on õpetus olemasolevate piiratud ressursside võimalikult efektiivsest kasutamisest inimeste kasvavate vajaduste rahuldamiseks“ (lk 9) ning sellist selgitust võib kasutada ka uurimistöodes.

Kui tsitaadis on rohkem kui 40 sõna, kasutatakse tsitaati eraldi taandega lõiguna. Sel korral jutumärke ei kasutata ja tsitaadile jäetakse vasakult poolt ruumi.

Allikmaterjalide põhjal info edastamisel tehakse sageli kogemuste puudumise tõttu vigu. Hirsjärvi jt (2005) tõdevad:

Kogenematud autorid lepivad sageli sellega, et muudavad tekstis vaid mõningaid sõnu või jätavad ainult mõned sõnad ära, st et nad pakuvad – sageli argusest, hirmust, et info moonduv – pooltoorest allikmaterjali, mis on tsitaadi lähedane, aga ei ole isegi mitte parafras. Kirjutaja ei tohiks siiski rahulduda sellise, asja puudulikku mõistmist näitava laenamisega. (lk 321)

Parafraseerimisel antakse allikmaterjalis olev vastav teksti osa edasi oma sõnadega. Jutumärke ei kasutata. Küll on vajalik viidata autorile, ilmumisaastale ja konkreetsele leheküljele. Kui muudetakse ainult üksikuid sõnu ja kasutatakse korrektset viidet allikale, on siiski tegemist plagiaadiga.

Hirsjärvi jt (2005, lk 315) toonitavad, et tekstisisene viide peab sisaldama leheküljenumbrit ka siis kui kasutatakse varasematest allikatest pärinevaid tabeleid, jooniseid ja skeeme.

Refereering on kasutatud allikast pärineva info kokkuvõtlik esitamine oma sõnadega. Sel juhul viidatakse allikale tervikuna. Viitekirjes on autor ja ilmumise aasta.

Uurimistöö vormistamiseks on hea kasutada kompaktset käsiraamatut, mis annab muuhulgas ka juhiseid uurimisprotsessi läbiviimiseks (Hirsjärvi *et al.*, 2005).

Mõnikord võib refereering tugineda ka mitmete autorite erinevatele töödele. Sel juhul tuleb neile kõigile ka viidata. On vajalik, et refereeringuid täiendaks ka töö autori omapoolne seisukoht refereeritavas küsimuses.

Kaudne viitamine on viitamine teiste autorite kaudu. Kasutatakse erandjuhtudel ainult siis kui esmaallikas on kättesaamatu. Tekstis tuleb sel juhul viidata esmaallikale ja sulgudes märkida juurde esmaallika aasta ning tegelikult kasutatud allikas. Viidatud allikate loetelus kirjeldatakse ainult tegelikult kasutatud allikas.

Tekstis:

Stobart'i uuringus (1961, viidatud Capellini, 2010, lk 7 vahendusel) ...

Viidatud allikate loetelus:

Capellini, S. (2010). *The Complete Spa Book fo Massage Therapists*. Cengage Learning.

Selgituste esitamisel võib kasutada joonealust märkust. Selgitus esitatakse joonealuse märkusena sama lehekülje allservas põhitekstist joonega eraldatult käskluse *Footnote* abil (ei kasutata viitamiseks). Joonealuste märkuste numeratsioon on läbiv kogu töö ulatuses.

Isiklikud vestlused, intervjuud jms on taastamatu materjal. Autori seisukohad tuuakse ära tekstis. Tekstisisene viide sisaldab info esitamise viisi ja aega (nt K. Allik, e-kiri, 09.11.2015; M. Must, suuline vestlus, 28.09.2015). Allikmaterjalide loetelus sellist materjali ei kajastata.

Kui töö empiirilises osas kajastatakse intervjuude tsitaate, siis nende vormistamisel kehtivad samad reeglid, mis allikmaterjalidest võetud tsitaatide korral. Intervjueeritavad on anonüümsed ning tähistatud vastavate koodidega. Töö analüüsi osas ei tohi ühel lehel olla rohkem kui kolm tsitaati ning need on mõeldud ainult analüüsiteksti illustreerimiseks (nagu näiteks joonis) mitte ei asenda seda. Parts (2014, lk 23–24, 25, 27) on oma bakalaureusetöös välja toonud järgmised tsitaadid:

- Tsitaadis on sõnu vähem kui 40.

Küll aga püütakse kliente ikkagi suunata pigem töösisesele ajale. „Ega ma ei aja teda ära kui ta tuleb laupäeval ja tal on mingi probleem, mida on vaja kohe lahendada“ (B4).

- Tsitaadis on sõnu üle 40.

Sotsiaaltöötaja sõnul:

Tema läheb kauplusesse või apteeki ja tema poole ei pöördu mitte keegi mitte kunagi selle pärast, et tülitatakse ikka ametlikult tema töökohas. Aga kui mina lähen kauplusesse siis võetakse ikka varrukast kinni, et kuule, mis sa arvad, ma tahaks küsida võib-olla seda või toda või. On ikka selliseid asju. (A1)

- Tsitaadist on osa teksti välja jäetud ning sõnu üle 40.

Nõustuvad ka teiste keskuskülade sotsiaaltöötajad, kes samas piirkonnas elavad:

Tegelikult on hea, et väikses piirkonnas me teame neid inimesi, me tunneme ja me teame tagapõhja. /.../ Väikse koha omapära on just see, et meie töös on see väga hea, et me teame ikkagi seda peret, me tunneme, teame kui midagi hakkab seal, erivajadusega inimese puhul, kui hakkab seal midagi teisiti toimuma, mis see tähendab, et hakkab nüüd see aktiivne periood kätte jõudma. (B3)

Tsitaadi vormistamise kohta võib leida täiendavat infot siit:

Raadik, M. (2015). Kuidas vormistada tsitaati? M. Raadik (toim), *Keelenõuanne soovitab* 5 (lk 213–220). Eesti Keele Sihtasutus. http://keeleabi.eki.ee/pdf/ks5_213.pdf

Viites esitatakse autori perekonnanimi. Eesnimetäht on vajalik siis, kui viidatakse sama perekonnanimega autoritele (nt T. Tamm, 2008; V. Tamm, 1996). Kui viidatud allikas on mitu sama perekonnanimega autorit, siis ei pea eesnime esitähete tooma (nt Chen & Chen, 2007)

Kui refereering koosneb ühest lausest, siis paikneb viide (autor, aasta, lehekülje number) enne lauset lõpetavat punkti. Mitmelauselise refereeringu korral asub viide pärast viimast lauset lõpetavat punkti. Kui mitmelauseline refereering paikneb lõigu sees, siis peab olema selgelt arusaadav, milliste lausete mõte pärineb viidatud allikast.

Majandusteadust on defineeritud kui teadust, mis uurib inimese käitumist sõltuvana tema eesmärgi ja võimaluste mittevastavusest (Vensel, 1979, lk 7).

Lisaks toote eripärale, mis võib mõjutada toote tootmise asukoha valikut, võib tootel esineda veel ka selliseid omadusi, mis sunnivad firmat valima ka eriliste omadustega jaotuskanalit toodete müügiks. Näiteks võivad kõrgtehnoloogilised tooted nõuda nii müügieelset kui -järgset teenindust, mida aga rahvusvahelised vahendajad ei suuda tagada ning sellest tulenevalt on ettevõtte sunnitud turule sisenemiseks valima mõne hierarhilise sisenemismeetodi. (Hollensen, 2001, lk 237)

Kui ühest allikast on võetud järjest paar lõiku, siis tuleb iga lõigu lõppu lisada autoriga viide. Üle kahe korra järjest ühele ja samale allikale viidata ei ole soovitatav.

Viitamisel sama autori mitmele tööle ei ole autori nime vaja korrata, tööde ilmumisaastad eraldatakse üksteisest semikooloniga kronoloogilises järjekorras.

... (Fallick, 1993, lk 18; 1996, lk 24)

Kui ühelt autorilt on kasutatud mitut sama aasta jooksul ilmunud tööd, siis tuleb kasutada erinevuse väljatoomiseks tähiseid a, b, c.

... (Tammik, 2001a, lk 23; 2001c, lk 62)

... (Tammik, s. a.-a, s. a.-b)

... (Fallick, n.d.-a, n.d.-b)

Mitmele allikale viitamisel eraldatakse eri allikate viited semikooloniga ning allikad esitatakse tähestikulises järjestuses. Tabelis 1 on esitatud erinevad tekstisisese viitamise näited mitme autoriga teoste puhul.

... (Fallick, 1993, lk 18; Tammik, 2001a, lk 23)

Tabel 1. Tekstisiseste viidete näited

Allika tüüp	Tekstisisene viide	Sulgudes olev tekstisisene viide
Ühe autoriga teos	Livens (1991, lk 190) ...	(Livens, 1991, lk 190)
Kahe autoriga teos	Belyayev ja Bulykina (2004, lk 30) ...	(Belyayev & Bulykina, 2004, lk 30)
Kolme ja enama autoriga teos	Aasvee jt (2012, lk 20) ...	(Aasvee <i>et al.</i> , 2012, lk 20)
Grupi teos (lühendiga)		
esimene kord	Euroopa antropoloogide õpikoda (Workshop of European anthropologists – WEA, 1980, lk 520) ...	(Workshop of European anthropologists [WEA], 1980, lk 520)
järgnevatel kordadel	WEA (1980, lk 520)	(WEA, 1980, lk 520)
Grupi teos (lühend puudub)	Pittsburghi Ülikool (2018) ...	(University of Pittsburgh, 2018)

Kui kolme ja enama autoriga teoste puhul on esimesed autorid samad, siis tekstisiseses viites tuuakse välja nii palju autoreid kui on eristamiseks vaja.

(Kapoor, Bloom, Montez, *et al.*, 2017)

(Kapoor, Bloom, Zucker, *et al.*, 2017)

Internetimaterjalidele viitamisel viidatakse konkreetsele autorile või pealkirjale ja avaldamise aastale. Internetiaadressi tekstisisises viites ära ei tooda. Kui organisatsioonil on interneti koduleht ja sellele tekstis viidatakse, aga ei kasutata sealt materjali, siis viidatud allikate nimekirja seda ei lisata.

Magination Press on loonud lastele ja nende arengule suunatud kodulehe Kidspsych (<http://www.kidspsych.org>).

Kui internetimaterjali (harilikult PDF-failide) kohta on teada ka ilmumisaasta ja lehekülgede arv, siis tuleb sellele materjalile viidata nagu paberväljaandele (autor, ilmumisaasta, leheküljenumber). Kui internetiallikal puudub avaldamise kuupäev, siis kirjutatakse viites aasta asemel ingliskeelsetel allikatel lühend „n.d.“ (*no date*), eestikeelsetel allikatel „s. a.“ (*sine anno* – ilma aastaarvuta).

..... (Viin, 2005, lk 12).

..... (eXe Learning, *n.d.*; Eesti Spaaliit, *s. a.*)

Internetiallikate tekstisiseste viitamise näited on toodud lisas 10.

Tekstirobotite (ChatGPT) kasutamisel tuleb tähelepanu pöörata saadava info usaldusväärsusele. Kui tekstiroboti vestlusest saadavat infot kasutatakse üliõpilastöodes, siis tuleb sellele ka viidata. Tekstirobot ei ole avaldatud allikas, vaid on suhtlus sellega.

Kodutöös kasutati ChatGPT-d (OpenAI, isiklik suhtlus, 28.04.2023), et saada ideid klienditeeninduse arendamiseks. ChatGPT on tehisintellektil põhinev tekstigeneraator, mida arendab OpenAI (2023).

Viidatud allikate loetelus:

OpenAI. (2022). *ChatGPT* (20. detsembri versioon) [suur keelemudel].
<https://chat.openai.com/>

Täiendavat infot tekstiroboti kasutamiseks õppetöös leiab siit:

Tartu Ülikool. (2023). *Tartu Ülikooli suunis tekstiroboti kasutamiseks õppetöös*. <https://ut.ee/et/sisu/tartu-ulikooli-suunis-tekstiroboti-kasutamiseks-oppetoos>

2.6. Viidatud allikate loetelu

Viidatud allikate loendis tuuakse esmalt ladinatähestikuline ja seejärel teisetähestikuline kirjandus originaaltranskriptsioonis (näiteks venekeelsed allikad esitatakse kirillitsas ladinakeelse loetelu järel) ja tähestikulises järjekorras. Kui artiklis on 2–20 autorit, siis esitatakse allikakirjes kõik autorid. 21 ja enama autori puhul on allikakirjes 19 esimest autorit, millele järgneb kolm punkti ning viimane autor (vt lisa 10).

Viitekirje kõik elemendid tuleb esitada väljaandega samas keeles. Iga kirje esimene rida algab ilma taandreata, järgmised taandrealt, viitekirjete vahel on lõiguvahet 0 pt, vt viidatud allikate loetelu lk 38. Kui veebiaadress on liiga pikk, siis selle lühendamiseks võib kasutada järgmisi keskkondi: inx.lv, bit.ly vms.

Näiteid viidatud allikate kohta on toodud lisa 10. Kõikide erijuhtumite korral tuleb nõu pidada töö juhendajaga.

2.7. Resüme ehk võõrkeelne kokkuvõte

Resüme ehk võõrkeelse kokkuvõtte esitamisel kirjutatakse kõigepealt sõna „Resüme“ kas inglise, saksa või vene keeles (vastavalt *Summary*, *Zusammenfassung* või *Резюме*) samas kirjatüübis kui töö põhiosa pealkiri (suurte tähtedega kirjatüübis *Arial* rasvases kirjas (*Bold*) tähesuurusega 16 punkti joondatuna vasakule (*Align Left*), kirjastiil *Heading 1*. Seejärel tuuakse tavalises kirjas kirjatüübis *Times New Roman* kirjasuurusega 12 punkti töö tõlgitud pealkiri (suurte tähtedega) ja selle all autori ees- ja perekonnanimi (mõlemad joondatud lehe keskele), millele järgneb võõrkeelne tekst.

SUMMARY

MEASURING PORTFOLIO RISK WITH VALUE AT RISK METHOD

Heiki Raadik

Growing volatility of financial instruments has resulted in higher interest in risk management. One of the most common ...

3. TÖÖ KAITSMINE

Kaitsmiseks valmistumisel on vaja koostada ettekanne. Ettekandes ei ole soovitatav kulutada aega üldtuntud seisukohtade esitamisele. Üliõpilane selgitab lühidalt uurimisprobleemi, töö eesmärgi, toob välja tulemused, üldistused, töö iseloomust tulenevalt vajadusel kinnituse püstitatud hüpoteesile ja/või vastused uurimisküsimustele, järeldused ning neist tulenevad omapoolsed ettepanekud. Ettekandest peaks selgelt nähtuma üliõpilase oma panus käsitletud probleemide lahendamisel. Kaitstavat tööd ja kirjalikku ettekannet võib kaitsmisel kasutada, kuid hoiduda tuleks nende ilmetust mahalugemisest. Ettekannet tuleks visualiseerida slaididega (neid võiks olla 5–15), mis võivad sisaldada skeeme, jooniseid, arvandmed jms. Slaidid tuleb kujundada selliselt, et esitatav materjal oleks nähtav ja jälgitav (nt kirja suurus 24 punkti või enam, hele taust, tume kiri) ning allikatest pärinev info viidatud.

Uurimistöö kaitsmine toimub komisjoni ees. Kaitsmine seisneb üliõpilase ettekandes ja küsimustele vastamises. Kaitsmiskomisjoni esimees võib määrata ka retsensendi kaasüliõpilaste või õppejõudude hulgast.

Retsensendi ülesandeks on anda tööle objektiivne hinnang, tööd hinnatakse sisuliste ja vormiliste kriteeriumite järgi, mis on esitatud nõuetena töö koostamiseks käesolevas juhendis. Retsenseerimisel hinnatakse järgmist:

- 1) uurimisteema aktuaalsust ja piiritletust;
- 2) eesmärgipüstitust, hüpoteese ja/või uurimisküsimusi (nende selgus, reaalsus jms);
- 3) töö ülesehitust (terviklikkus, tasakaalustatus, loogilisus);
- 4) erialakirjanduse tundmist, selle piisavust;
- 5) valitud uurimismetoodika sobivust, kasutatud empiirilise materjali piisavust ja usaldusväärsust;
- 6) töö sisu, uurimishüpoteeside ja väidete esitamise ning nende testimise korrektsust, töö tulemuste vastavust püstitatud eesmärgile, hüpoteesidele ja/või uurimisküsimustele;
- 7) töö autori oma panuse olemasolu ja selle taset;

- 8) uurimistöö põhjal tehtavaid üldistusi ja järeldusi, töö tulemuste arendamise võimalusi;
- 9) viitamise ja vormistamise korrektsust;
- 10) keelelist korrektsust;
- 11) üldmuljet tööst.

Retsensendi arvamus tööst esitatakse digiallkirjastatuna ettenähtud ajaks vastavasse osakonda ning selle koostamisel lähtutakse lisas 11 toodud näidisest.

Lõputöö kaitsmine toimub vastavalt moodustatud kaitsmiskomisjoni töögraafikule. Lõputööd retsenseerib osakonnajuhataja või programmijuhi poolt määratud retsensent. Kaitsmisel esitab üliõpilane oma ettekande, mille järel esitab retsensent oma hinnangu tööle. Seejärel esitavad küsimusi kaitsmiskomisjoni liikmed ja teised avalikust kaitsmisest osavõtjad. Üliõpilasel tuleb korrektselt ja täpselt vastata esitatud küsimustele ning retsensendi märkustele. Kaitsmiskomisjoni liikmetel ja teistel kaitsmisest osavõtjatel on õigus lõputöö kohta sõna võtta. Kaitsmisprotseduuri lõpus võib üliõpilane esineda lõppsõnaga (sh tänada konsultante, retsensenti jt).

Lõputöö hinne kujuneb koondhindena. Hinnangu andmisel võtab kaitsmiskomisjon arvesse töö sisulist ja vormilist külge, üliõpilase esinemist, retsensendi arvamus, küsimustele ja retsensioonile vastamist. Töö hindamisel lähtutakse TÜ Pärnu kolledži poolt kehtestatud lõputöö hindamiskriteeriumitest (vt lisa 12). Lõputöö kaitsmise tulemus tehakse teatavaks pärast kaitsmise protokollide vormistamist.

VIIDATUD ALLIKAD

- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (7th ed.). <https://doi.org/10.1037/0000165-000>
- American Psychological Association. (n.d.). *Reference examples*. <https://apastyle.apa.org/style-grammar-guidelines/references/examples>
- Leppik, L., Berendsen, V., & Lepik, K. (2015). *Üliõpilaste kirjalike tööde vormistamise juhend*. Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituut.
- Luik, P., Tropp, K., Uibu, K., & Voltri, O. (2010). *Lõputöö projekti koostamine*. Tartu Ülikooli haridusteaduste instituut.
- Parts, M. (2014). *Maasotsiaaltöö eripära ja nõukogude-aegsete kortermajadega seotud probleemid sotsiaaltöötaja vaatepunktist* [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool, Sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut]. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/43461>
- Tartu Ülikooli haridusteaduste instituut. (2013). *Lisa 2. Lõputöö nõuded*. Tartu Ülikooli haridusteaduste instituut.
- Tartu Ülikooli Majandusteaduskond. (2015). *Üliõpilaste kirjalikud uurimistööd. Metoodiline juhend*. http://www.mtk.ut.ee/sites/default/files/mtk/dokumendid/kirjalike_uurimistoode_juhend_2015.pdf
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. DSpace. <http://hdl.handle.net/10062/36419>

Lisa 1. Magistritöö teadusartikli formaadis: spetsiifilised lisajuhised TÜ Pärnu kolledžis¹

Käesolev juhised sisaldab nõuandeid magistritöö (lõputöö) koostamiseks teadusartikli vormis, täiendades üliõpilastööde juhendis sisalduvat üldist artikli vormist tuleneva spetsiifika. Juhised ei puuduta vormistust, sest vorminõuded erinevad ajakirjade ja kirjastuste vahel tunduvalt – nt võidakse nõuda (sotsiaalteadustes tavapärase tekstisisese viitamise asemel) joonealuseid või numbriviiteid, samuti tekstisisese viitamise ja allikakirjete vormistamise erinevate variantide (*APA, Harvard*, jm) kasutamist. Lisaks on ajakirjadel üsnagi erinevad ootused mahule (tavaliselt 6–8 tuhat sõna aga leidub ka väljaandeid mis aktsepteerivad kuni 5000 sõna või eeldavad 10–15 tuhat sõna). Artikli formaadis lõputöös võib lähtuda konkreetse ajakirja vormistusjuhendist, seejuures on oluline jälgida sama stiili ja vormistusnõudeid läbivalt kogu töös.

Vormi- ja mahunõuete kõrval on ajakirjadel erinevad ootused ka artiklite temaatika, suunitluse jms suhtes: nt võidakse nõuda või eelistada vaid empiirilisi artikleid, sh kas kvantitatiivset või kvalitatiivset uurimisviisi; teisalt on teadusajakirju mis aktsepteerivad vaid ülevaateartikleid või meta-analüüse. Üldjuhul on ajakirjad määratlenud oma eesmärgi ja valdkonna (ingl *aims and scope*) ning toimetajad jälgivad seda hoolsalt ja artikli valesse ajakirja esitamise tõenäoline tulemus on tagasilükkamine. Eelnevast ka esimene soovitus – **valida sobiv ajakiri ja kirjutada konkreetse ajakirja jaoks**. Mõistagi tuleks siis järgida ajakirja vorminõudeid ja mahupiire ning lisaks püüda võimaluste piires kohanduda ajakirja ootustega – nt nihutada rõhuasetusi jms, aga säilitada oma idee tuum. Võimalik on ka vastandlik lähenemine – kirjutada n-ö sahtlisse ja kui töö valmis, vaadata, kuhu see esitada. Akadeemilises karjääris on hea kui „sahtlis“ midagi on – võib avaneda ootamatu võimalus esitada see sobivale konverentsile või ajakirja temaatilisse eriväljaandesse (ingl *special issue*), aga siis peab artikkel väljaande temaatikaga hästi haakuma. **Artikli teema valik ja eesmärgistamine on olulised**. Teadusajakirjad ja nende toimeajad tahavad, et artiklid sisaldaks uudset panust piisavalt

¹ See juhised on inspireeritud TÜ majandusteaduskonna juhendist Magistritöö koostamine teadusartikli formaadis (Vahter, Toomet, Lukason, & Masso, 2021) ning tugineb sellele olulises mahus.

huvipakkuvasse teemasse – ehk vastaks seni vastamata või ebapiisavalt vastatud uurimisküsimustele. Genereerida uudseid ja huvitavaid uurimisküsimusi ehk leida hea idee võib õnnestuda aga seejuures peab arvestama ka oma võimalustega. Näiteks kvantitatiivse uuringu puhul peab valim olema piisavalt suur, et võimaldada üldistavust, väike valim ja vaid Eestiga piirdumine (mis tavalise magistritöö puhul on üldjuhul piisav) ei pruugi olla piisav teadusajakirjas avaldatud saamiseks. Kuigi magistritöö puhul on artikkel pigem vorm, kaitsmisel ei eeldata selle reaalselt esitamist ega vastuvõtmist (ega avaldamist), võiks artikli vormis **magistritöö eesmärgiks olla koostada esitamiskõlblik artikkel**, mis vastab valitud ajakirja (või üldtunnustatud) nõuetele ja valitud (vm sobivasse) ajakirja vastu võetakse ja eelretsenseerimisele (ingl *peer review*) suunatakse (ehk toimetaja poolt kohe tagasi ei lükata). Teadusajakirjade ootused artiklite kvaliteedile on erinevad: mõjukaimate ajakirjade (peamine iseloomustaja on *impact factor*) aktsepteerimise määr (ingl *acceptance rate* – esitatud ja avaldatud artiklite suhe) on üldjuhul madalam ehk avaldatud saamine ebatõenäolisem ja keerulisem. Orienteerudes teatud ajakirjale ei ole otstarbekas sihtida valdkonna mõjukaimat ajakirja. Samas peaks vältima n-ö kahtlasi (ingl *predatory*) ajakirju, mille hulka kuuluvad paljud avatud ligipääsuga (ingl *open access*) ajakirjad – need toimivad põhimõttel „kui maksad, saad avaldatud“. Soovitav on ajakirja kontrollida, nt <https://predatoryreports.org>. Akadeemilistes kogukondades hinnatakse avaldamist neis ajakirjades mida indekseeritakse prestiižikates andmebaasides nagu *Scopus* (www.scopus.com) ja *Web of Science* (<https://mjl.clarivate.com>). Seega võiks eelistada neis indekseeritud ajakirju aga magistritöö puhul ei ole see nõutav.

Tüüpilised magistritööd (lõputööd) on empiirilised, enamasti (valdavalt) deduktiivsed, kvantitatiivsed või kvalitatiivsed või neid lähenemisi kombineerivad. See kõik sobib ka artikli vormi puhul – seda eeldusel, et tulemused sisaldavad midagi uudset laiema teadusringkonna jaoks; **oluline on selgelt välja tuua kuidas panustab autor artikliga uuritava valdkonna senisesse teadmusesse (uudsus, ingl *newness*) ja suhestab oma artikli panuse olemasoleva valdkonna teadmusega (ingl *problematizing*)²**. Uudsus

² Loe lisaks Locke, K., & Golden-Biddle, K. (1997) „Constructing Opportunities for Contribution: Structuring Intertextual Coherence and “Problematizing” in Organizational Studies“ artiklist, kuidas uudsust ja problematiseerimist tekstis konstrueerida ning milliseid väljendeid selleks kasutada.

(ingl *newness*) võib seisneda „värskemate“ andmete kasutamises, andmete ja metoodika uuenduslikus kombineerimises, uurimisküsimus(t)es, jne – sõnaga, milleski mis **täidab mingi lünga olemasolevas teadmuses**. Teoreetiline (kontseptuaalne) uurimus või süstemaatiline kirjanduse ülevaade on võimalikud, kuid mittesoovitavad artikli tüübid: need eeldavad temaatika süvavaldamist ning sadade teemasse puutuvate teadustekstide läbitöötamist ja viitamist. Kontseptuaalse või ülevaate-artikli variandi valik magistritööks võib osutuda liiga keerukaks ja oleks suur risk.

Sobiva teema ja avaldamiskoha leidmine võib magistrandi jaoks olla keeruline. Raskuste ületamiseks on vaja leida sobiv(ad) juhendaja(d). Artikli vormi puhul võiks (vähemalt ühel) juhendajal olla teadusajakirjas avaldamise ja ka retsenseerimise kogemus. Magistritööna valmiva artikli peaks kirjutama magistrand, kuid ajakirja esitada võiks koos juhendaja(te)st kaasautori(te)ga. Teadusajakirjadesse esitatavad artiklid läbivad eelretsenseerimise protsessi, mis võib sisaldada 3–4 vooru ja kesta aasta või enam. Selles protsessis tuleb reageerida retsensentide ja toimetaja(te) kriitikale ning artiklit parenda, igas etapis võidakse artikkel tagasi lükata. Tagasi lükatud artikli võib esitada mõnda teise sobivasse ajakirja, kuid **ei tohi esitada samaaegselt mitmesse** (teadustöö eetika!). Kui magistrant ei huvitu doktoriõppest ja/või akadeemilisest karjäärist, ei pruugi tal olla huvi ajakirja eelretsenseerimise protsessi läbida ja ka huvi korral on juhendaja(te) abi selles etapis eriti vajalik.

Artikli vormis töös oodatakse:

- uurimisteema määratlemist ja piiritlemist, sh uudsuse välja toomist;
- valitud teemal varasemalt avaldatud teaduskirjanduse tundmist, sh allikatesse kriitiliselt suhtumist;
- varasemates teadusuuringutes esinevate lünkade tuvastamist (olemasoleva teadmuse problematiseerimist);
- selge eesmärgi ja uurimisküsimuste/hüpoteeside/väidete püstitamist;
- eesmärgi saavutamiseks ja uurimisküsimustele vastuste saamiseks sobivate andmete leidmist/kogumist;
- sobiva uurimismetoodika valimist ja uurimisprotsessi kirjeldamist;
- tulemuste selget ja korrektset esitamist ning tõlgendamist, sh seostamist teooria ja varasemate empiiriliste uuringute tulemustega;

- esitamist sisuka, selge ning hästi liigendatud tekstina;
- suulist ettekandmist (kaitsmist).

Olulised on nii idee kui ka teostus ehk kirjutamine, aga idee on isegi olulisem.

Artikli vormis magistri- vm lõputöös tuleb järgida üliõpilastööde juhendis sisalduvaid üldisi põhimõtteid ja nõudeid, kuid artikli vorm tingib teatud erisusi.

Hea ja loogiline struktuur on oluline iga lõputöö puhul. Artiklis peab see keskse panuse veenvalt edastama. Halvasti struktureeritud kirjutisest on raske aru saada, see jätab kehva mulje ega mõju usutavalt. Kõik töö osad peavad toetama töö eesmärgi saavutamist ja tähtsamate tulemuste esiletõstmist.

Kuna enamuse artikli vormis magistritööid on empiirilised uurimused, on järgnevas selle tüüpiline struktuur:

- Resümees (ingl *abstract*)
- Sissejuhatus (sh uurimuse eesmärk, valitud teema aktuaalsus, uudsus jm olulisim)
- Kirjanduse ülevaade
- Metoodika ja andmed (võivad olla koos ühes või eraldi kahes peatükis)
- Tulemused ja analüüs
- Arutlus, järeldused (ühiskonna (poliitika) ja/või organisatsiooni ... tasandil)
- Piirangud (metoodilised ja sisulised probleemid, mis mõjutavad tulemuste tõlgendamist ja üldistamist)
- Kokkuvõte
- (Tänuõnad, huvide deklaratsioon)
- (Lisad)
- Viidatud allikad

Magistritöö lõpus peab olema lihtlitsents lõputöö säilitamiseks ja avaldamiseks.

Eeltoodu on üldlevinud nn **IMRaD** (ingl *Introduction, Methods, Results, and Discussion*) mudel, mis on järgitav enamuses teadusajakirjades, kuid teadusajakirjadel ja -kirjastustel on sageli oma (valdkondlik) spetsiifika. Näiteks Emerald'i ajakirjades nõutakse struktureeritud resümeed, enamuses ajakirjades on selleks liigendamata tekst. Mõnedes

ajakirjades soovitakse teksti osade numereerimist, lubades 2–3 liigendustaset; mõnedes seda ei sallita ja lubatakse vaid 1–2 taset. Seega, kui on valitud ajakiri, on tungivalt soovitatav lugeda mõnda selles avaldatud artiklit (soovitavalt „värskemaid“), seda ka siis kui neid artiklis otseselt vaja ei ole – nii saab ettekujutuse valitud ajakirja stiilist. Arutluses on soovitatav (kui see vähegi põhjendatud on!) seostada oma tulemused mõne(de) valitud ajakirjas avaldatud töö(de)ga, mis mõistagi tingib vajaduse neid viidata.

Resüme (ingl *abstract*) annab ülevaate kirjutise peamisest panusest, see peab olema lühike ja konkreetne, sest harilikult on lubatud vaid 100...150 sõna. Kirjeldage, mida tegite ja milliste tulemusteni jõudsite; ärge arutage oma teemat ega vahendage teiste autorite arvamust. Resüme annab võimaluse toonitada oma uurimistöö uudsust. Seda artikli osa loetakse kõige rohkem, selle põhjal otsustatakse, kas artiklit loetakse ja kui ei loeta, pole lootust, et seda kunagi viidatakse.

Sissejuhatus on teine sagedamini loetav osa artiklist. Tavaliselt on sissejuhatusel mitu erinevat otstarvet:

- Veenda lugejat (ka ajakirja toimetajat ja retsense!) teema huviväärsuses.
- Anda põgus ülevaade teaduskirjandusest.
- Määratleda uurimislünk: huvitav probleem, mida pole varem (piisavalt) käsitletud.
- Selgitada, kuidas selle lünga täidate: mis on teie eesmärk (ja uurimisküsimused/hüpoteesid/väited) ning panus – seega, mida on teil lisada juba olemasolevale teabele.
- Põhjendada valitud andmeid ja meetodikat.
- Anda lühiülevaade tulemustest (on normikohane mõnes akadeemilises väljaandes, kuid mitte kõigis).
- Tutvustada edasise töö ülesehitust.

Kõik sissejuhatused ei järgi neid reegleid, seega taaskord soovitus – vaadata artikleid valitud ajakirjas.

Kirjanduse ülevaade peab võtma kokku antud valdkonnas varem tehtu ning veenma, et teema on huvitav ja sisaldab olulisi seni vastuseta või ebapiisavalt vastatud küsimusi. Sageli tähendab see hinnangu andmist olemasoleva teabe täpsusele ja täielikkusele ning osutamist veel uurimist vajavatele asjaoludele. Lisaks näitab see autori(te) teadmisi

valdkonnas varem tehtust, kursisolekut valdkonna olulisemate arengutega, võimalike pingetega eri mõttesuundade vahel jms. Kirjanduse ülevaade ei ole üksikute tulemuste loetelu, vaid varasemate uuringute süntees, milles järeldused asjakohasest kirjandusest tuleb teha tervikuna.

Kokkuvõtte tegemine kirjandusest ei eelda viitamist igale uurimisteedega vähegi seotud tööle. Kirjanduse valik peaks järgima uurimiseesmärki, lugeja peaks aru saama, miks ülevaates mõnda konkreetset teemat käsitletakse ja kuidas see toetab uurimiseesmärgi saavutamist. Üldjuhul alustatakse uurimisvaldkonna tähtsamate, nn klassikaliste tööde ja autoritega ning edasi käsitletakse värskemaid uurimusi, mis on eesmärgiga lähemalt seotud. Nii luuakse uurimusele kontekst ja asetatakse see olemasoleva kirjanduse väljale. Oluline on tuua esile mõjukamad uurimused (nt tsitaatide arvu või väljaande positsiooni põhjal) ning uuemad ja uurimisküsimus(t)ega tihedamalt haakuvad tööd. Artiklites ei anta ülevaadet üldtunnustatud teooriatest ja mudelitest, mida töös otseselt ei kasutata – nende koht on õpikutes, mitte erialakirjanduse ülevaates.

Kirjandust ei käsitleta üksnes ülevaates – omapoolseid (empiirilisi) tulemusi arutledes tuleks neid võrrelda teiste autorite leidudega – nii joonistub veenvamalt välja panus olemasolevasse teaduskirjandusse. Sageli (järgides deduktiivset lähenemist) on (kõik) need allikad ära märgitud ka kirjanduse ülevaates (ehk neid ei mainita esmakordselt alles tulemusi arutades ja järeldusi tehes); induktiivsuse sissetoomisel võib ilmnedu seoseid ka muu kirjandusega (isegi teiste valdkondadega). Selliste seoste märkamise eeldab laia lugemust.

Andmed ja metoodika peavad veenma lugejat uurimismetoodika sobivuses ja selgitama selle lahti nii, et teised uurijad võiksid tulemusi korrata. Tuleb põhjendada, milline metoodika ja andmed sobivad eesmärgi saavutamiseks kõige paremini, tuues välja rakendatava metoodika peamised eelised ja piirangud.

Valitud metoodikat ja andmeid tuleb kirjeldada üksikasjadeni, mis on erinevad:

- **Kvantitatiivse uurimisviisi** puhul kirjeldage valimit, hindamisprotseduure, andmekogumi allikat, analüüsi tasandit (nt mikrotasand (nt ettevõtte) või makrotasand (nt riik, piirkond) jne). Arutage oma andmekogumi piiranguid (nt puuduvad tunnused, mittejhuslik valik, lühike vaatlusperiood või väike vaatluste arv, jne). Täpsustage

oma andmekogumi spetsiifikat (nt kas see hõlmab ainult piirkonnas elavaid üliõpilasi või kõiki inimesi?), fikseerige kasutatavad tunnused ja pühendage olulisimatele tunnustele tekstis piisavalt ruumi. Esitage tunnuste mõõtühikud ja peamine kirjeldav statistika (sh vaatluste arv, keskväärtus); mõelge, milline statistika on ülesande jaoks sobivaim. Tähtis on dokumenteerida kasutatav meetodika nii üksikasjalikult, et uurimistulemused oleksid korratavad.

- **Kvalitatiivse uurimisviisi** puhul kirjeldage valitud lähenemisviisi ja põhjendage, miks see võiks sobida teie uurimisprobleemi puhul. Kirjeldage andmekogumise protsessi – nt mis oli strateegia valimi määratlemisel, mitu intervjuud tegite, kus need toimusid, kui kaua kestsid, kas toimusid vahetus kohtumises või veebis. Kuidas andmeid analüüsite, kas ja millist andmetöötlustarkvara (nt Atlas.ti, Nvivo) kasutate, kuidas esitate tulemused – nt intervjuude puhul on süstemaatilise loogika illustreerimiseks head kodeerimistabelid.

Andmete ja meetodika osa sisu ja ülesehitus sõltub suuresti konkreetse uurimisvaldkonna ja ajakirja (kirjastuse) tavadest – vaadake häid eeskujusid ja konsulteerige juhendajaga!

Tulemused, arutelu, kokkuvõte on mingil kujul olemas enamikes uurimustes. Tulemuste osas tuuakse välja oma uurimistulemused, kuid enamasti hoidutakse nende tõlgendamisest või tehakse seda pealiskaudselt. Teatud mõttes on see tabelite tekstiversioon. Arutelu osas võetakse läbi olulisimad tulemused ja antakse hinnanguid, autoripoolseid tõlgendusi. See on koht ka juhtimisalaste, poliitiliste jmt järelduste tegemiseks ja põhjendamiseks, mille poolest teie tulemused teemat varem uurinute tulemustest erinevad. Kokkuvõte annab lühikese ülevaate peamistest tulemustest ja järeldustest (tavaliselt 1...2 lk). Lühemates uurimustes on need osad sageli liidetud – vahel analüüsitakse omi tulemusi tulemuste peatükis, vahel koondatakse arutelu ja kokkuvõte. Mõelge, mis teile kõige paremini sobib!

Tulemuste esitamise viis sõltub kasutatavast meetodikast ja valdkonna tavadest. Taaskord; konsulteerige juhendajaga ja vaadake häid eeskujusid valitud ajakirjast! Kasulik on tähtsamad tulemused juba varakult välja tuua: lugejad on hõivatud ja tahavad kiiresti asja ivani jõuda. Teiste töö kordamine ja teie 10+ suurepärasest robustset testi peaksid käsitlust leidma alles pärast peamiste tulemuste esitlemist (või tuleks pigem paigutada lisasse). Sage viga on üles lugeda kõik töös hinnatud empiirilised mudelid –

seada on igav lugeda ja raske jälgida. Tulemuste peatükk ei tohiks olla analüüsi üksikasjalik ümberjutustus – keskenduge asjakohasele teabele ja veenduge, et peamised tulemused oleksid kergesti leitavad, jälgitavad ja hästi arusaadavad. Statistilise olulisuse kõrval on alati hea arutleda ka majandusliku olulisuse üle – nt kas sõltumatu tunnuse tüüpiline muutus (nt standardhälve) seostub majandusliku tähendusega muutusega sõltuva tunnuse keskväärtuses.

Visualiseerige oma uuringu tulemused. Joonised (ka tabelid) elavdavad teksti ja võivad olla tõhusaim andmetes leiduvate mustrite esitamise viis; lisaks jäävad joonised (ka tabelid) tõenäolisemalt paremini meelde ning neid võidakse reprodutseerida, sageli kohanduste ja muudatustega, mis tingib artikli viitamise vajaduse.

Tabelid ja joonised peaksid ideaalis olema töö teistest osadest iseseisvad üksused ja sisaldama kogu nende mõistmiseks vajalikku. Seega lisage märkused, mis edastavad teavet kasutatud andmete, uurimisperioodi, analüüsiüksuse ja muu asjakohase kohta. Nende (mittetekstiliste) elementide iseseisvus erineb ajakirjade ja valdkondade lõikes, kuid üldlevinud tava on kõik tabelid, joonised ja võrrandid nummerdada. Igal tabelil peaks olema selge ja lihtne pealkiri ning joonisel allkiri, mis elemendi sisu ammendavalt lahti mõtestab.

Tabelite, jooniste ja võrrandite vormistamise kohta on enamusel ajakirjadel (kirjastustel) omad juhised ja neid tuleb tähelepanelikult järgida. Kirjutades „sahtlisse“ võiks juhendada nt APA stiiljuhendist.

Kokkuvõtte peab olema lühike ja selge. Keskenduge oma peamis(t)ele uurimistulemus(t)ele ja oma panuse uudsusele; ärge korrake üle kõiki eelnevas esitatud tulemusi. Eristage oma seisukohad selgelt faktidest ja empiirilistest tulemustest! Tooge lühidalt välja oma panus antud valdkonna kirjandusse, oma uurimuse piirangud ja võimalikud edasiarendused, märkides asjaolud, millega tulevased uurijad peaksid arvestama (nt kirjeldage andmeid, mida tuleks kasutada analüüsi täiustamiseks). Selgitage lühidalt, milline tähendus on teie tulemustel poliitikate kujundajate, organisatsioonide jm võimalike huvipoolte jaoks.

Viitamine peab olema täiesti korrektne ja vastama ajakirja nõuetele, tsiteerimist kasutada vähe ja vältida pikki tsitaate; viidete ja allikakirjete vahel peab olema üksühene vastavus.

Lisadesse paigutatakse vähemoluline (nt täielikud regressioonitabelid), sageli ei loe neid keegi.

Lõpuks kontrollige, kas pealkiri, resüme, sissejuhatus (sh eesmärk, uurimisküsimused jms), tulemused ja kokkuvõte on omavahel kooskõlas. Kui rõhutate sissejuhatuses midagi olulist, eripärast oma panuse ja lähenemisviisi juures, tuleks samale asjaolule viidata ka kokkuvõttes.

Kuni kaitsmiseni on peamises rollis üliõpilane, artikli autorina; peale kaitsmist jätkavad autor ja juhendaja koostööd – artikli esitamisel ajakirja on tavaks, et juhendaja on kaasautor.

Artikli vormistamine magistritööna esitamiseks.

Artikli vormis magistritöö koosneb sisuliselt neljast osast: tiitelleht, artikli tekstiosa, lisad, resüme. Kõige lõppu lisatakse lihtlitsents. Kui artikkel koostatakse inglise keeles, siis resüme kirjutatakse eesti keeles ja vastupidi – kui artikkel on eesti keeles, siis resüme on inglise keeles.

Tiitelleht ja allkirja leht vormistatakse nagu see on näidatud lisades 7 ja 8 – lõputöö pealkirja asemel kirjutatakse artikli pealkiri. Artikli tekstiosa vormistatakse A4 paberile tähesuurusega 12 pt, reavahega 1,5, lõiguvahega 12 pt (*Spacing: Before 12 pt*). Lehe servad (*Margins*) jäetakse vabaks, kusjuures üleval (*Top*) ja all (*Bottom*) on 3 cm, paremal (*Right*) 2 cm ja vasakul (*Left*) 4 cm vaba ruumi. Artikli tekstiosa leheküljed numereeritakse (k.a lisad). Tiitellehte ei numereerita ega võeta leheküljenumbrite lisamisel arvesse. Kõik tabelid, graafikud, joonised numereeritakse ja esitatakse töös teksti lõikude vahel õigetel kohtadel. Muude vormistuslike nõuete osas võite artikli tekstiosas lähtuda konkreetse ajakirja vormistusnõuetest.

Enne esitamist tuleb tekst korduvalt üle lugeda ja parandada kirjavead!

Jaksu tööle!

Lisa 2. Lõputöö probleemi, eesmärgi, hüpoteesi, uurimisküsimuse ja uurimisülesannete (ainult laiendatud kavas) sõnastuse näited

	Näide 1	Näide 2	Näide 3
Probleem	Eakad kliendid tunnevad end hooldekodus üksildasena, mis omakorda mõjutab nende vaimset ja füüsilist tervist.	Kuidas aitab (vastuvõtuosakonna) töötajate tõhusam jõustamine suurendada nende teenindusvõimekust?	Kuidas planeerivad oma turundust välisriikidele lastega perede segmendile suunatud turismiettevõtted?
Eesmärk	Analüüsida eakate klientide üksildustunde põhjuseid organisatsioonis X ja teha ettepanekuid hooldekodule eakate üksildustunde leevendamiseks.	Esitada soovitud X ettevõtte vastuvõtuosakonna töötajate jõustamise võimalustest suurendamiseks nende teenindusvõimekust.	Esitada ettepanekud lastega perede segmendile tooteid ja teenuseid pakkuvatele Lõuna-Eesti turismiettevõtetele välisurunduse planeerimiseks.
Hüpotees		Vastuvõtutöötajate tõhusam jõustamine aitab kaasa töötajate töösoorituse kvaliteedi, enesekindluse, töömotivatsiooni ja vastutustunde kasvule, suurendades seeläbi nende teenindusvõimekust.	
Uurimisküsimus	Milliste tegevuste kaudu saab organisatsioon X leevendada eakate üksildustunnet?	Kuidas mõjutab vastuvõtuosakonna töötajate tõhusam jõustamine nende teenindusvõimekust? või Millised võimalused on vastuvõtuosakonna töötajate jõustamiseks? (lisada ettevõtte nimi)	Kuidas planeerivad välisurundust lastega perede segmendile tooteid ja teenuseid pakkuvad Lõuna-Eesti turismiettevõtted? või Kuidas turundavad Lõuna-Eesti turismiettevõtted enda tooteid ja teenuseid välisriikide lastega peredele?

Lisa 2 järg

	Näide 1	Näide 2 ja 3
Uurimis- ülesanded (ainult laiendatud kavas)	<ul style="list-style-type: none"> • anda ülevaade kirjandusest, mis hõlmaks järgnevaid teemasid: üksildustunne, üksildustunde mõjud ja võimalikud leevendusmeetmed hooldekodus; • anda ülevaade organisatsioonis X pakutavatest võimalustest, mis aitavad üksildustunnet leevendada; • kavandada ja viia läbi intervjuud organisatsiooni X klientidega ning nimetatud asutuse juhatajaga; • analüüsida teooria ja uuringu tulemusi ning teha järeldusi ja ettepanekuid hoolekandeesutuses üksildustunde leevendamiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjanduse ülevaate koostamine turismi-teenuste ja -toodete turundamise, ... teemal; • uuringu ettevalmistamine ja läbiviimine ... meetodil, selgitamaks välja ...; • uuringu tulemuste analüüs; • järelduste tegemine ja parendusettepanekute esitamine ... (lisage, kellele on need suunatud ja võimalusel, millega seoses parendusettepanekud esitatakse (valdkond)).

Lisa 3. Laiendatud kava näidis

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

..... osakond

Üliõpilase ees- ja perekonnanimi

TÖÖ PEALKIRI

Juhendaja:

UURIMISTÖÖ/LÕPUTÖÖ/MAGISTRITÖÖ LAIENDATUD KAVA

1. Teema aktuaalsus, uurimisprobleem

.....

2. Eesmärk, hüpoteesid ja/või uurimisküsimused ja peamised uurimisülesanded

.....

3. Teoreetiline tagapõhi

.....

4. Empiiriline osa

.....

5. Töö struktuur

.....

6. Allikate loetelu

.....

Kuupäev:

Lisa 4. Sisukorra näidis

SISUKORD

Sissejuhatus	5
1.	7
1.1.	7
1.2.	11
1.3.	15
2.	19
2.1.	19
2.2.	23
2.3.	28
3.	33
3.1.	33
3.2.	38
3.3.	44
Kokkuvõte	54
Viidatud allikad.....	59
Lisad	
Lisa 1. Lisa pealkiri	64
Lisa 2. Lisa pealkiri	66
Summary	67

Lisa 5. Lihtlitsents lõputöö elektroonseks avaldamiseks

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Autori nimi

pp.kk.aaaa

Lisa 6. Lihtlitsents lõputöö piirangutega elektroonseks avaldamiseks

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, _____,
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on _____,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, alates **pp.kk.aaaa** kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Autori nimi
pp.kk.aaaa

Lisa 7. Lõputöö/Magistritöö allkirjalehe näidis

Soovitan suunata kaitsmisele (allkirjastatud digitaalselt)

juhendaja nimi

(allkirjastatud digitaalselt)

kaasjuhendaja nimi

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht (allkirjastatud digitaalselt)

programmijuhi nimi

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

autori nimi

Lisa 8. Uurimistöo/Lõputöö/Magistritöö tiitellehe näidis

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Ettevõtlusosakond

Oliver Lillestik

**EUROOPA LIIDU TEKSTILI- JA RÕIVATÖÖSTUSE
KONKURENTSIVÕIME**

Lõputöö

Juhendaja: Arvi Kuura, PhD

Pärnu 2020

Lisa 9. Ainetöö (essee, referaat vms) tiitellehe näidis

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Mari Maasikas

EP-2

**OÜ SUVEMAASIKAS INTERNETITURUNDUSE
ANALÜÜS**

Ainetöö

Õppejõud: Kadi Elmeste, MBA

Pärnu 2018

Lisa 10. Näited allikate vormistamisest

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Ajakirja artikkel	Autor, A. A., Autor, B. B., & Autor, C. C. (aasta). Artikli pealkiri. <i>Ajakirja pealkiri, köite nr</i> (ajakirja number), lk–lk. DOI või URL	
Digitaalobjekti identifikaatoriga (DOI)	Herbst-Damm, K. L., & Kulik, J. A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. <i>Health Psychology, 24</i> (2), 225–229. https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225	(Herbst-Damm & Kulik, 2005, lk 226)
Avaldatud ainult veebis	Sillick, T. J., & Schutte, N. S. (2006). Emotional intelligence and self-esteem mediate between perceived early parental love and adult happiness. <i>E-Journal of Applied Psychology, 2</i> (2), 38–48. http://pandora.nla.gov.au/pan/51365/20070816-0000/ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/article/view/71/100.html	(Sillick & Schutte, 2006, lk 40)
DOI puudub	Paivio, A. (1975). Perceptual comparisons through the mind's eye. <i>Memory & Cognition, 3</i> (6), 635–647.	(Paivio, 1975, lk 640)
Autoreid 21 ja enam	EFSA Panel on Nutrition, Novel Foods and Food Allergens (NDA), Castenmiller, J., de Henauw, S., Hirsch-Ernst, K. I., Kearney, J., Knutsen, H. K., Maciuk, A., Mangelsdorf, I., McArdle, H. J., Naska, A., Pelaez, C., Pentieva, K., Siani, A., Thies, F., Tsbouri, S., Vinceti, M., Bresson, J. L., Fewtrell, M., Kersting, M., ... Turck, D. (2019). Appropriate age range for introduction of complementary feeding into an infant's diet. <i>EFSA Journal, 17</i> (9), Article e05780. https://doi.org/10.2903/j.efsa.2019.5780	(EFSA Panel on Nutrition, Novel Foods and Food Allergens [NDA] <i>et al.</i> , 2019, lk 5)
Autoreid kuni 21 (loetleda üles kõikide autorite nimed)	Schwartz, S. J., Weisskirch, R. S., Hurley, E. A., Zamboanga, B. L., Park, I. J. K., Kim, S. Y., Umaña-Taylor, A., Castillo, L. G., Brown, E., & Greene, A. D. (2010). Communalism, familism, and filial piety: Are they birds of a collectivist feather? <i>Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, 16</i> (4), 548–560. https://doi.org/10.1037/a0021370	(Schwartz <i>et al.</i> , 2010, lk 550)
Artikli numbriga	Xu, Y., Lai, K. K., & Leung, W. K. J. (2020). A consensus-based decision model for assessing the health systems. <i>PLoS ONE, 15</i> (8), Article e0237892. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0237892	(Xu <i>et al.</i> , 2020, lk 3)

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Artikkel avaldatud veebipõhiselt enne ajakirja ilmumist	Bertella, G. (2020). Re-thinking sustainability and food in tourism. <i>Annals of Tourism Research</i> , Article 103005. Advance online publication. https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103005	(Bertella, 2020)
Publitseerimisel olev artikkel, avaldatud kirjastaja kodulehel	Borghi, M., & Mariani, M. M. (in press). Service robots in online reviews: Online robotic discourse. <i>Annals of Tourism Research</i> . https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.103036	(Borghi & Mariani, <i>in press</i>)
Võõrkeelne (v.a ingliskeelne) artikkel, pealkiri tõlgitakse eesti keelde	Enne töö esitamist kontrollida artikli staatust ja ajakirja ilmumisel lisada artikli täiskirje. Guimard, P., & Florin, A. (2007). Les évaluations des enseignants en grande section de maternelle sont-elles prédictives des difficultés de lecture au cours préparatoire? [Kas lasteaiakasvatavate hinnangud lasteaias ennustavad õpilaste lugemisraskuseid esimeses klassis?]. <i>Approche Neuropsychologique des Apprentissages chez l'Enfant</i> , 19, 5–17.	(Guimard & Florin, 2007, lk 6)
Võõrkeelne (v.a ingliskeelne) artikkel veebilingiga	Горегляд, В. П. (2017). Современный аудит: проблемы и перспективы [Kaasaegne audit: probleemid ja tulevik]. <i>Деньги и Кредит</i> , (2), 6–13. http://www.cbr.ru/content/document/file/26440/goreglyad_02_17.pdf	(Горегляд, 2017, lk 7)
Ajakirja eriväljaanne		
Terve väljaanne	Haney, C., & Wiener, B. L. (Eds.). (2004). Capital punishment in the United States [Special issue]. <i>Psychology, Public Policy, and Law</i> , 10(4).	(Haney & Wiener, 2004)
Eri rubriik	Greenfield, R., & Yan, Z. (Eds.). (2006). Children, adolescents, and the Internet [Special section]. <i>Developmental Psychology</i> , 42(3), 391–458.	(Greenfield & Yan, 2006, lk 395)
Ajalehe artikkel		
Paberkandjal	Hango, K. (2004, 10. mai). Meeskonna koostamisel tuleb lähtuda eesmärgist. <i>Äripäev</i> , lk 22.	(Hango, 2004, lk 22)
Veebis	Brody, J. F. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. <i>The New York Times</i> . https://www.nytimes.com/2007/12/11/health/11iht-11brod.8685746.html	(Brody, 2007)

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Blogi postitus	Rutledge, P. (2019, March 11). The upside of social media. <i>The Media Psychology Blog</i> . http://www.pamelarutledge.com/2019/03/11/the-upside-of-social-media	(Rutledge, 2019)
Raamat	Autor, A. A. (aasta). <i>Pealkiri</i> . Väljaandja. DOI või URL Toimetaja, A. (toim). (aasta). <i>Pealkiri</i> . Väljaandja. DOI või URL	
Üks autor, DOI link	Jackson, L. M. (2019). <i>The psychology of prejudice: From attitudes to social action</i> (2nd ed.). American Psychological Association. https://doi.org/10.1037/0000168-000	(Jackson, 2019, lk 10)
DOI link puudub, trükiversioon	Downie, R. S., Fyfe, C., & Tannahill, A. (1995). <i>Health promotion: models and values</i> . Oxford University Press.	(Downie <i>et al.</i> , 1995, lk 10)
Toimetaja	Paas, T. (toim). (2000). <i>Riskid Eesti majanduses</i> . Tartu Ülikooli Kirjastus.	(Paas, 2000, lk 10)
Võõrkeelne allikas, pealkiri tõlgitakse eesti keelde	Терехов, А. А. (2001). <i>Аудит: перспективы развития</i> [Audit: arengu perspektiivid.]. Финансы и статистика.	(Терехов, 2001, lk 10)
Raamatu peatükk	Autor, A., & Autor, B. (aasta). Peatüki pealkiri. A. Toimetaja, B. Toimetaja, & C. Toimetaja (toim), <i>Raamatu pealkiri</i> (lk xx–xx). Väljaandja. DOI või URL	
DOI olemas	Godfrey, K. (2006). The ‘developmental origins’ hypothesis: Epidemiology. In P. Gluckman & M. Hanson (Eds.), <i>Developmental origins of health and disease</i> (pp. 6–32). Cambridge University Press. https://doi.org/10.1017/CBO9780511544699.003	(Godfrey, 2006, lk 14)
DOI puudub, veebis loetud	Harris, W. A. (2005). Developmental genetics. In B. Hopkins, R. G. Barr, G. F. Michel, & P. Rochat (Eds.), <i>The Cambridge encyclopedia of child development</i> (pp. 482–486). Cambridge University Press. https://khanahmadli.files.wordpress.com/2019/01/encyclopedia-of-child-development.pdf	(Harris, 2005, lk 485)
DOI puudub, trükiversioon	Raus, T., & Trasberg, V. (2003). Regionaalsed tuluerisused. H. Kaldaru (toim), <i>Eesti regionaalarengu sotsiaalmajanduslik käsitlus</i> (lk 283–303). Tartu Ülikooli Kirjastus.	(Raus & Trasberg, 2003, lk 290)

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisisene viide
Veebiraamat, lühendatud lingiga	Worell, J., & Goodheart, C. D. (2006). <i>Handbook of girls' and women's psychological health</i> . Oxford University Press. http://inx.lv/L1ba	(Worell & Goodheart, 2006, lk 40)
Teatmeteosed, sõnaraamatud		
Autorite grupp	Merriam-Webster. (n.d.). Major depressive disorder. In <i>Merriam-Webster.com dictionary</i> . Retrieved August 23, 2020, from https://www.merriam-webster.com/dictionary/major%20depressive%20disorder#medicalDictionary	(Merriam-Webster, n.d.)
Üks autor	Brislin, R. W. (1984). Cross-cultural psychology. In R. J. Corsini (Ed.), <i>Encyclopedia of psychology</i> (Vol. 1, pp. 319–327). Wiley.	(Brislin, 1984, lk 320)
Autorit pole	Metodoloogia. (1992). Ü. Kaevats (toim), <i>Eesti Entsüklopeedia</i> (6. kd, lk 304–305). Valgus.	(Metodoloogia, 1992)
Organisatsiooni poolt väljaantud dokumendid	Autor. (aasta). <i>Töö pealkiri</i> (aruande number). Väljaandja. URL	
Autoriks organisatsioon	U.S. Department of Health and Human Services, National Institutes of Health, & National Heart, Lung, and Blood Institute. (2014). <i>Managing asthma: A guide for schools</i> (NIH Publication No. 14-2650). https://www.nhlbi.nih.gov/sites/default/files/publications/14-2650%20NACI_ManagingAsthma-508%20FINAL.pdf	(U.S. Department of Health and Human Services et al., 2014)
Autoriks isikud organisatsioonist	Kaarna, R., Masso, M., & Rell, M. (2012). <i>Väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused</i> . Poliitikauuringute Keskus Praxis. https://mkm.ee/sites/default/files/vke_aengusuundumused_aruanne_2011.pdf	(Kaarna et al., 2012, lk 5)
Aastaaruanded	World Health Organization. (2020). <i>Audited financial statements for the year ended 31 December 2019</i> . https://www.who.int/about/finances-accountability/reports/A73_25-en.pdf?ua=1	(World Health Organization, 2020, lk 10)

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Artikkel konverentsi kogumikus	<p>Prayag, I. L., & Ramjee, R. (2009). The impact of Newcastle disease control on smallholder poultry production in Mauritius. In R. G. Alders, P. B. Spadbrow, & M. P. Young (Eds.), <i>Village chickens, poverty alleviation and the sustainable control of Newcastle disease: Proceedings of an international conference held in Dar es Salaam, Tanzania, 5–7 October 2005</i> (pp. 132–134). Australian Centre for International Agricultural Research.</p> <p>Kui konverentsimaterjalid on elektroonsed, siis lisada kas DOI või URL.</p> <p>Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), <i>Lecture Notes in Computer Science: Vol. 4678. Advanced Concepts for Intelligent Vision Systems</i> (pp. 97–108). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9</p>	<p>(Prayag & Ramjee, 2009)</p> <p>(Katz <i>et al.</i>, 2007, lk 100)</p>
Lõputöö (bakalaureuse-, magistri-, doktoritöö)		
Ainult paberandjal	Bergmann, E. (2008). <i>Osaihing Droomi konkurentsivõime analüüs</i> [Kirjastamata lõputöö]. Tartu Ülikooli Pärnu kolledž.	(Bergmann, 2008, lk 35)
Avaldatud andmebaasis (DSpace, vms)	Asuja, J. (2019). <i>Hariduse tugispetsialistide teenuse korraldamine Raasiku valla näitel</i> [Magistritöö, Tartu Ülikool, Pärnu kolledž]. DSpace. http://hdl.handle.net/10062/65287	(Asuja, 2019, lk 25)
Avaldamata käsikiri	Yoo, J., Miyamoto, Y., Rigotti, A., & Ryff, C. (2016). <i>Linking positive affect to blood lipids: A cultural perspective</i> [Unpublished manuscript]. Department of Psychology, University of Wisconsin-Madison.	(Yoo <i>et al.</i> , 2016, lk 30)

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Andmebaasid, statistilised andmed	<p>Asutus või isik. (aasta). <i>Pealkiri</i> (versiooni number – kui on olemas) [andmebaas]. Väljaandja. URL</p> <p>Statistikaamet. (2023, 27. september). <i>TU51: Eesti elanike ööbimisega sisereisid peaesmärgi järgi</i> [andmebaas]. https://andmed.stat.ee/et/stat/majandus__turism-ja-majutus__eesti-elanike-reisimine/TU51</p> <p>Pew Research Center. (2018). <i>American trends panel Wave 26</i> [Data set]. https://www.pewsocialtrends.org/dataset/american-trends-panel-wave-26/</p>	<p>(Statistikaamet, 2020)</p> <p>(Pew Research Center, 2018)</p>
Foto	<p>Westinghouse Electric Corporation. (2009). <i>Lightning model</i> [Photograph]. National Geographic. http://photography.nationalgeographic.com/photography/photo-of-the-day/lightning-model-pod-best09/</p> <p>Curtin University Library. (2007). <i>Autumn ivy</i> [Photograph]. http://www.flickr.com/photos/curtinuniversitylibrary/1440410713/</p>	<p>(Westinghouse Electric Corporation, 2009)</p> <p>(Curtin University Library, 2007)</p>
Kaart	<p>Lewis County Geographic Information Services. (2002). <i>Population density, 2000 U.S. Census</i> [Map]. http://maps.lewiscountywa.gov/maps/Demographics/census-popdens_2000.pdf</p>	<p>(Lewis County Geographic Information Services, 2002)</p>
Arvutitarkvara	<p>Borenstein, M., Hedges, L., Higgins, J., & Rothstein, H. (2014). <i>Comprehensive meta-analysis</i> (Version 3.3.070) [Computer software]. Biostat. https://www.meta-analysis.com/</p>	<p>(Borenstein <i>et al.</i>, 2014)</p>
Arhiividokumendid	<p><i>Dokumendi nimi</i>. (aasta). Arhiivitähis, fondi (f), nimistu (n), säiliku (s), lehekülje (l) number, kui säilik on mitme leheküljeline.</p> <p><i>Diplom Kaitseliidule</i>. (1935). Eesti Riigiarhiiv, f 1962, n 1, s 270.</p> <p><i>Von Bergi vapp</i>. (1865). Eesti Ajalooarhiiv, f 250, n 3, s 15, l 24.</p>	<p>(Diplom Kaitseliidule, 1935)</p> <p>(Von Bergi vapp, 1865)</p>

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Õigusaktid	<p>Õigusakti nimi. (esmaavaldamise aasta). Õigusakti esma-avaldamismärge; viimasena loetud redaktsiooni avaldamismärge (kui on). https://.... (viimase redaktsiooni veebilink)</p> <p>Riikliku pensionikindlustuse seadus. (2001). <i>Riigi Teataja I</i>, 100, 648; <i>Riigi Teataja I</i>, 21.04.2020, 33. https://www.riigiteataja.ee/akt/RPKS</p> <p>Ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seadus. (2003). <i>Riigi Teataja I</i>, 18, 69; <i>Riigi Teataja I</i>, 30.06.2023, 9. https://www.riigiteataja.ee/akt/130062023009</p>	<p>Riikliku pensionikindlustuse seaduse (RPKS) § 8 järgi... (Riikliku pensionikindlustuse seadus, 2001). Esmakordsel nimetamisel viide paragrahvile ja allikale.</p> <p>RPKS § 9 järgi.... Järgnevatel nimetamisel viide paragrahvile.</p> <p>(Ettevõtluse toetamise ..., 2003)</p>
Info veebilehel	<p>Autor. (aasta, avaldamise kuupäev). <i>Pealkiri</i>. Veebisaidi nimi. URL</p> <p>Veebilehel olev info on tavaliselt html laiendiga, mitte pdf dokumendid.</p>	
autor puudub	<p><i>British Empire 1922 and other empires</i>. (2012, July 29). http://www.angelfire.com/mac/egmatthews/worldinfo/europe/empire.html</p>	(British Empire..., 2012)
autor olemas	<p>Steel, W. (2015, January 23). <i>Hints for web authors</i>. University of Mississippi. http://www.mcsr.olemiss.edu/~mudws/webhints.html</p> <p>World Health Organization. (2018, March). <i>Questions and answers on immunization and vaccine safety</i>. https://www.who.int/mongolia/health-topics/vaccines/faq</p>	(Steel, 2015)
väljaandmisaeg puudub	<p>Riscica, M. (n.d.). <i>Becoming an architect: what you need to know</i>. Young Architect. https://youngarchitect.com/becoming-an-architect/</p>	(Riscica, n.d.)

Lisa 10 järg

Allika tüüp	Viidatud allikas	Tekstisene viide
Suuline vestlus, e-kirjavahetus	Ei lisata viidatud allikate nimekirja.	(M. Must, suuline vestlus, 28.09.2015) või M. Must (suuline vestlus, 28.09.2015) või M. Must (e-kiri, 28.09.2015)...
Tabelid	Tabeli alla: Allikas: Maslach & Leiter, 2008, lk 509. Viidatud allikate nimekirja: Maslach, C., & Leiter, M. (2008). Early predictors of job burnout and engagement. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 93(3), 498–512. https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.3.498	Tabelis 1... või Maslach ja Leiter (2008, tabel 1, rida 3)....
Joonised	Joonise alla: Joonis 2. Joonise pealkiri. Allikas: Stahl & Klauer, 2008, lk 573. Viidatud allikate nimekirjas: Stahl, C., & Klauer, K. C. (2008). A simplified conjoint recognition paradigm for the measurement of gist and verbatim memory. <i>Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory and Cognition</i> , 34(3), 570–586. https://doi.org/10.1037/0278-7393.34.3.570	(Stahl & Klauer, 2008, lk 573, joonis 2)
Kaudviitamine	Tekstis kaudselt viidatud allikat allikate loetelus ei kajastata. Allikate nimekirja lisatakse ainult loetud allikas. Smith, M. (2009). Regeneration of an historic spa town: A case study of spa in Belgium In M. Smith & L. Puczko (Eds.), <i>Health and Wellness Tourism</i> (pp. 295–300). Mosby.	... (Groote, 2008, viidatud Smith, 2009, lk 296 vahendusel). või Groote uuringus (2008, viidatud Smith, 2009, lk 296 vahendusel)...

Allikas: American Psychological Association, 2020, lk 316–352

Lisa 11. Retsensendi arvamuse näidis

RETSENSENDI ARVAMUS/RETSENSIOON

TÜ Pärnu kolledži üliõpilase.....
uurimistöo/lõputöö/bakalaureusetöö/magistritöö
..... kohta.

1. Uurimisprobleemi määratlemine, uurimiseesmärgi püstitamine ja täitmine
2. Teoreetiline käsitus (kirjanduse teema- ja ajakohasus, teoreetilise ülevaate piisavus)
3. Empiiriline käsitus (uurimismetoodika, andmeanalüüsi teostus, arutelu ja järelduste esitamine)
4. Kirjalik esitusviis (keelekasutus, vormistus, viitamine)
5. Küsimused ja märkused
6. Üldhinnang tööle

Retsensent

(nimi)

/digiallkirjastatud/

Lisa 12. TÜ Pärnu kolledži lõputööde hindamiskriteeriumid

Positiivse hindega ei saa hinnata lõputöid, milles esineb järgmisi puudusi:

1. Eksimused TÜ Pärnu kolledži lõpetajatelt eeldatavate hoiakute ja väärtushinnangute osas:
 - töö ei laeku esitamistähtajaks,
 - töö vormistamisel on eiratud üliõpilastööde juhendi põhinõudeid, ei vasta etteantud mahu nõuetele või on töö halvasti ja ebaühtlases stiilis vormistatud,
 - töös esineb plagiaati,
 - töö järeldused/ettepanekud on tõlgendatavad üleskutsena euroopalikus kultuuritraditsioonis sobimatutele tegevustele.
2. Sisulised puudused:
 - töö pealkiri, uurimisprobleem, eesmärk, uurimisküsimused või hüpoteesid, meetodid, struktuur ja sisu ei ole omavahel vastavuses;
 - töös kasutatud teabeallikate hulk ja liik ei võimalda luua probleemi käsitlemiseks piisavat teoreetilist baasi;
 - töös esinevad tõsised fakti- ja/või metodikavead, sh valim ei ole piisav/kohane töö eesmärgi täitmiseks;
 - uuringu tulemusi ei ole sisuliselt analüüsitud ega tõlgendatud;
 - töö on keeleliselt ebakorrekne ja sisu raskesti arusaadav;
 - töö kaitsmisel ei suuda autor avada selle sisu ja adekvaatselt vastata esitatud küsimustele.

Lõputöö positiivse hinde kujunemise põhimõtted:

1. Hindamisel arvestatakse, millised on vastava õppeastme programmi õpiväljundid, neist tulenev üliõpilaste ettevalmistustase ja töö maht EAP-des.
2. Koondhinde kujundamisel üksikkriteeriumite hinnete põhjal omavad suuremat kaalu uurimiseesmärgi püstitamine ja täitmine ning teoreetiline ja empiiriline käsitlus. Kaitsmine võib mõjutada koondhinnet olulisel määral.

Lisa 12 järg. Lõputöö (bakalaureusetöö) positiivsete hinnete kriteeriumid

1. Uurimisprobleemi määratlemine, uurimiseesmärgi püstitamine ja täitmine

Kriteerium	E	D	C	B	A
Uurimisprobleemi määratlemine		Probleem on sõnastatud.	Probleem on sõnastatud tuginedes allikatele. Probleemi aktuaalsust on põhjendatud vähemalt organisatsiooni tasandil.	Probleem on arusaadavalt sõnastatud tuginedes asjakohastele allikatele. Probleemi aktuaalsust on põhjendatud maailmas laiemalt.	
Töö eesmärgi sõnastamine ja täitmine		Eesmärk on sõnastatud, seostatus probleemiga on vähene. Eesmärk on osaliselt täidetud. Esitatud ettepanekud/soovitused on osalises vastavuses töö eesmärgiga	Eesmärk on sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud. Esitatud ettepanekud/soovitused on välja toodud ja heas vastavuses töö eesmärgiga.	Eesmärk on asjakohane ja aktuaalne, arusaadavalt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud ja selle saavutamine tuuakse arusaadavalt välja. Esitatud ettepanekud/soovitused on selgelt välja toodud ja suurepäraselt töö eesmärgiga seotud.	
Uurimisküsimuste või hüpoteeside sõnastamine		Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud ja üldjoontes seostatud eesmärgiga.	Uurimisküsimused või hüpoteesid on sõnastatud ja seostatud eesmärgiga.	Uurimisküsimused või hüpoteesid on selgelt sõnastatud ja heas kooskõlas töö eesmärgiga.	
Töö ülesehitus		Tööl on olemas kõik osad, töö ülesehitus võimaldab üldjoontes jälgida probleemi esitust ja eesmärgi täitmise käiku.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga piisavalt seotud.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga väga hästi seotud ja omavahel sobivas tasakaalus. Töö osad moodustavad terviku.	

2. Teoreetiline käsitus

Kriteerium	E	D	C	B	A
Kirjanduse teema- ja ajakohasus		Kirjandusallikad on üldjoontes teemako- hased, teaduskirjandust on kasutatud vä- hesel määral ja/või pole allikad piisavalt ajakohased.	Kirjandusallikad on teema- ja ajakohased, kasutatud on piisaval hulgal asjakohast teaduskirjandust.	Kirjandusallikad on teema- ja ajakohased, peamiselt on tuginetud teaduskirjandu- sele.	

Kriteerium	E	D	C	B	A	
Teoreetilise ülevaate piisavus	Kirjandusallikaid on vähesel määral analüüsitud, erinevatest allikatest pärit informatsiooni ei ole võrreldud. Teoreetiline ülevaade on peamiselt referatiivse sisuga.	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab minimaalselt probleemi käsitlemist, uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Kirjandusallikaid on analüüsitud ja vähesel määral sünteesitud. Tehtud on omapoolsed kokkuvõtted.	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Kirjandusallikaid on oskuslikult analüüsitud ja sünteesitud. Tehtud on omapoolseid kokkuvõtteid.	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab väga hästi probleemi käsitlemist, uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.

3. Empiiriline käsitlus

Kriteerium	E	D	C	B	A
Uurimismetoodika valiku põhjendatus	Uurimismetoodikat on kirjeldatud pealiskaudselt ja/või ebapiisavalt põhjendatud.	Uurimismetoodikat on kirjeldatud pealiskaudselt ja/või ebapiisavalt põhjendatud.	Uurimismetoodika on esitatud ja põhjendatud tuginedes kirjandusallikatele.	Uurimismetoodika on esitatud ja põhjendatud tuginedes asjakohastele kirjandusallikatele.	Uurimismetoodika on selgelt esitatud ja põhjendatud tuginedes asjakohastele kirjandusallikatele.
Uuringuandmete vastavus töö eesmärkidele, andmeanalüüsi teostus, uuringutulemuste esitamine	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks napilt. Analüüsis esineb märkimisväärseid meetodikavigu, tulemuste esitamine on pealiskaudne.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks napilt. Analüüs on üldiselt meetodiliselt korrektne, tulemused on esitatud ülevaatlikult.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks piisavalt. Analüüs on üldiselt meetodiliselt korrektne, tulemused on esitatud ülevaatlikult.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks piisavalt. Analüüs on üldiselt meetodiliselt korrektne, tulemused on esitatud ülevaatlikult.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks piisavalt. Analüüs on meetodiliselt korrektne, tulemuste esitamine on selge ja ülevaatlik.
Arutelu ja järelduste esitamine, vastused uurimisküsimustele või hüpoteesidele	Arutelu on pinnapealne, seostatud teoreetilise osaga kasin, on pigem esitatud tulemuste kordus. Järeldused on üldised ja nõrgalt põhjendatud. Välja on toodud mõned vastused uurimisküsimustele või adekvaatsed hüpoteeside tõestused.	Arutelu on pinnapealne, seostatud teoreetilise osaga kasin, on pigem esitatud tulemuste kordus. Järeldused on üldised ja nõrgalt põhjendatud. Välja on toodud mõned vastused uurimisküsimustele või adekvaatsed hüpoteeside tõestused.	Arutelu on arusaadav, üldjuhul on andmeanalüüsi tulemused seostatud teoreetilise osaga. Järeldused on selgelt esitatud. Välja on toodud vastused uurimisküsimustele või adekvaatsed hüpoteeside tõestused koos mõningase põhjendusega.	Arutelu on arusaadav, üldjuhul on andmeanalüüsi tulemused seostatud teoreetilise osaga. Järeldused on selgelt esitatud. Välja on toodud vastused uurimisküsimustele või adekvaatsed hüpoteeside tõestused koos mõningase põhjendusega.	Arutelu on arusaadav, üldjuhul on andmeanalüüsi tulemused seostatud teoreetilise osaga. Järeldused on selgelt esitatud. Välja on toodud vastused uurimisküsimustele või adekvaatsed hüpoteeside tõestused koos mõningase põhjendusega.

4. Kirjalik esitusviis

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö keelekasutus	Töös kasutatakse üldjuhul korrektset eesti keelt, sh erialast sõnavara. Esineb kirja-, trüki- ja stiilivigu, mis ei sega teksti mõistmist. Esineb vigu terminite kasutamisel.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja mõistetav, esineb üksikuid juhuslikke vigu.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja mõistetav, esineb üksikuid juhuslikke vigu.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja ladus, stiililt teadustööle kohane.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja ladus, stiililt teadustööle kohane.
Vastavus vormistamisnõuetele	Töö vormistus vastab üldiselt nõuetele, kuid esineb olulisi eksimusi.	Töö vormistus vastab nõuetele, võib esineda mõningaid eksimusi.	Töö vormistus vastab nõuetele, võib esineda mõningaid eksimusi.	Töö vormistus vastab täielikult nõuetele ja on stiililt ühtlane.	Töö vormistus vastab täielikult nõuetele ja on stiililt ühtlane.
Vastavus viitamisenõuetele	Viitamine on üldjoontes nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus puudub mõni allikas, millele töös on viidatud või vastupidi.	Viitamine on üldjoontes nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.	Viitamine on üldjoontes nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.	Viitamine on korrektne ja nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.	Viitamine on korrektne ja nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.

5. Kaitsmine

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö esitlemise selgus	Ettekanne võimaldab jälgida töö sisu, kuid on laialivalgub ja ei anna tulemustest teravlikku ülevaadet.	Ettekanne on hästi struktureeritud, annab tööst ja selle tulemustest piisavalt sisuka ülevaate.	Ettekanne on hästi struktureeritud, annab tööst ja selle tulemustest piisavalt sisuka ülevaate.	Ettekanne on suurepäraselt struktureeritud, visuaalselt ja sõnaliselt esitatud ning annab tulemustest väga sisuka ülevaate.	Ettekanne on suurepäraselt struktureeritud, visuaalselt ja sõnaliselt esitatud ning annab tulemustest väga sisuka ülevaate.
Küsimustele vastamise tase	Üliõpilane annab kaitsmisel esitatud küsimustele osalised vastused.	Üliõpilane annab kaitsmisel enamusele esitatud küsimustele argumenteeritud vastused.	Üliõpilane annab kaitsmisel enamusele esitatud küsimustele argumenteeritud vastused.	Üliõpilane annab kaitsmisel kõigile esitatud küsimustele argumenteeritud vastused.	Üliõpilane annab kaitsmisel kõigile esitatud küsimustele argumenteeritud vastused.

Lisa 12 järg. Magistritööde positiivsete hinnete kriteeriumid

1. Uurimisprobleemi määratlemine, uurimiseesmärgi püstitamine ja täitmine*

Kriteerium	E	D	C	B	A
Uurimisprobleemi määratlemine ja selle empiirilise konteksti tõendus põhine avamine	Probleem on sõnastatud, kuid selle empiiriline kontekst ja tõendus on kasinalt kirjeldatud.	Probleem on selgelt välja toodud. Selle empiiriline kontekst ja tõendus rahuldavalt kirjeldatud: osad konteksti avavad allikad kaheldava usaldusväärsusega või puuduvad; kontekst osaliselt avamata.	Probleem, selle empiiriline kontekst ja tõendus on selgelt välja toodud: allikad on usaldusväärsed ja kontekst avatud mitmekülgsest. Allikate ja konteksti tõlgendamise, sünteesimise sügavuses esineb mõningast pealiskaudsust.	Probleem, selle empiiriline kontekst ja aktuaalsus on avatud veenvalt ja tõendus põhiselts usaldusväärsed allikaid kasutades. Allikate ja konteksti tõlgendamise sügavus väga hea.	Probleem, selle empiiriline kontekst ja aktuaalsus on avatud veenvalt ja tõendus põhiselts usaldusväärsed allikaid kasutades. Allikate ja konteksti tõlgendamise sügavus eeskujulik.
Töö eesmärgi sõnastamine ja täitmine	Eesmärk on sõnastatud, seostatus probleemiga on vähene. Eesmärk on osaliselt täidetud. Esitatud ettepanekud/soovitused on osalises vastavuses töö eesmärgiga.	Eesmärk on selgelt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on osaliselt täidetud. Esitatud ettepanekud/soovitused on rahuldavas vastavuses töö eesmärgiga.	Eesmärk on selgelt ja arusaadavalt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud. Esitatud ettepanekud/soovitused on välja toodud ja heas vastavuses töö eesmärgiga.	Eesmärk on asjakohane, selgelt ja arusaadavalt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud ja selle saavutamine tuuakse arusaadavalt välja. Esitatud ettepanekud/soovitused on selgelt välja toodud ja väga hästi seotud töö eesmärgiga.	Eesmärk on asjakohane ja aktuaalne, arusaadavalt sõnastatud ning seostatud probleemiga. Eesmärk on täidetud ja selle saavutamine tuuakse arusaadavalt välja. Esitatud ettepanekud/soovitused on selgelt välja toodud ja suurepäraselt seotud töö eesmärgiga.

Kriteerium	E	D	C	B	A
Hüpoteeside ja/või uurimisküsimuste sõnastamine	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on sõnastatud ja üldjoontes seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on sõnastatud ja seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on korrektselt sõnastatud ja seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on korrektselt ja arusaadavalt sõnastatud ning seostatud eesmärgiga.	Hüpoteesid ja/või uurimisküsimused on korrektselt ja selgelt sõnastatud ning lähtuvad suurepäraselt eesmärgist.
Töö ülesehitus	Tööl on olemas kõik osad, töö ülesehitus võimaldab üldjoontes jälgida probleemi esitust ja eesmärgi täitmise käiku.	Töö ülesehitus on üldjoontes loogiline, mõne osa seos uurimisprobleemiga on nõrk.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga piisavalt seotud.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga seotud ja omavahel tasakaalus.	Töö ülesehitus on loogiline, kõik osad on teemaga väga hästi seotud ja omavahel sobivas tasakaalus. Töö osad moodustavad terviku.

* Artikli formaadis magistritöodes: uurimisprobleem, aktuaalsus ja seonduv eesmärgi sõnastus lähtuvad uuritava valdkonna senisest teadustööst.

2. Teoreetiline käsitlus

Kriteerium	E	D	C	B	A
Kirjanduse teema- ja ajakohasus*	Kirjandusallikad on üldjoontes teemakohased, kuid teaduskirjandust on kasutatud vähesel määral ja/või pole piisavalt ajakohased.	Kirjandusallikad on enamasti teemakohased, kuid teaduskirjandust on kasutatud vähesel määral ja/või pole piisavalt ajakohased.	Kirjandusallikad on ajakohased, kasutatud on piisaval hulgal teemakohast teaduskirjandust.	Kirjandusallikad on ajakohased, kasutatud on valdavalt teemakohast teaduskirjandust.	Kirjandusallikad esitavad uusimat teavet, peamiselt on tuginedud teemakohasele teaduskirjandusele.
Teoreetilise ülevaate piisavus	Kirjandusallikaid on vähesel määral analüüsitud, erinevatest allikatest pärit informatsiooni ei ole võrreldud. Teoreetiline ülevaade on peamiselt referatiivse sisuga.	Teoreetiline osa on peamiselt referatiivne, üksikute võrdluste, kokkuvõtete ja üldistustega.	Kirjandusallikaid on analüüsitud ja vähesel määral sünteesitud ning tehtud omapoolsed kokkuvõtted.	Kirjandust on piisavalt analüüsitud ja sünteesitud. Autoripoolsed üldistused ja järeldused on selgelt esile toodud.	Kirjandusallikaid on oskuslikult analüüsitud ja sünteesitud ning tehtud omapoolseid kokkuvõtteid. Üldistused ja järeldused on selgelt esile toodud ning soovitatavalt illustreeritud autori omaloominguliste tabelite ja/või joonistega.**

	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab minimaalselt probleemi käsitlemist, uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Lõputöö teoreetiline raamistik võimaldab luua probleemi käsitlemisele aktsepteeritava teoreetilise baasi.	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab hästi uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab väga hästi uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.	Lõputöö teoreetiline raamistik toetab suurepäraselt probleemi käsitlemist, uuringu läbiviimist ja tulemuste esitamist.
--	---	---	---	--	--

* Artikli formaadis magistritöös põhineb valdkonna kirjanduse ülevaade ainult teaduskirjandusele.

** Artikli formaadis tööde puhul pole visuaalide kasutamine kohustuslik, lähtuda valitud ajakirja tavadest.

3. Empiiriline käsitus*

Kriteerium	E	D	C	B	A
Uurimismetoodika adekvaatus ja vajaliku põhjendatus	Metoodiliselt on töös olulisi sisulisi puudujääke või küsitavusi. Uurimismetoodikat on kirjeldatud pealiskaudselt ja/või on ebapiisavalt põhjendatud.	Metoodiliselt on töös küsitavusi, kuid see ei mõjuta eesmärgi täitmist oluliselt. Uurimismetoodika on vajaliku selgusega kirjeldatud.	Metoodiliselt on töö sisuliselt heal tasemel. Uurimismetoodika on selgelt esitatud ja põhjendatud tuginedes kirjandusallikatele.	Metoodiliselt on töö väga heal tasemel, kasutatakse mitmekesisist lähenemist. Autori panus uuringu teostamisel on märkimisväärne. Uurimismetoodika on selgelt esitatud ja väga hästi põhjendatud tuginedes kirjandusallikatele.	Metoodiliselt on töö suurepärasel tasemel, kasutatakse mitmekesisist lähenemist. Autori panus uuringu teostamisel on suurepärase.
Uuringuandmete eesmärgipärasus ja andmeanalüüsi teostus	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks napilt. Analüüsis esineb märkimisväärseid metoodikavigu, tulemuste esitamine on pealiskaudne.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks piisavalt. Analüüsis esineb mõningaid metoodikavigu, tulemused esitamine on konarlik.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks piisavalt. Analüüs on üldiselt metoodiliselt korrektne, tulemused on esitatud ülevaatlilikult.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks piisavalt. Analüüs on metoodiliselt korrektne, tulemuste esitamine on selge ja ülevaatlik.	Uuringuandmeid on probleemi avamiseks rikkalikult. Analüüs on metoodiliselt korrektne, tulemuste esitamine on selge ja sisukas.

Kriteerium	E	D	C	B	A
Arutelu ja järelduste esitamine, vastused uurimisküsimustele ja/või hüpoteesidele	Arutelu on pinnapealne, seostatus teoreetilise osaga kasin, on pigem esitatud andmeanalüüsi tulemuste kordus. Järeldused on üldised ja nõrgalt põhjendatud. Välja on toodud mõned vastused uurimisküsimustele ja/või adekvaatsed hüpoteeside tõestused.	Arutelu on pinnapealne, seostatus teoreetilise osaga rahuldav, esineb esitatud andmeanalüüsi tulemuste kordusi. Järeldused on pigem üldised ja nõrgalt põhjendatud. Välja on toodud vastused uurimisküsimustele ja/või adekvaatsed hüpoteeside tõestused.	Arutelu on arusaadav, üldjuhul on andmeanalüüsi tulemused seostatud teoreetilise osaga. Järeldused on selgelt esitatud. Välja on toodud vastused uurimisküsimustele ja/või adekvaatsed hüpoteeside tõestused koos mõningase põhjendusega.	Arutelu on põhjalik, andmeanalüüsi tulemused on teoreetilise osaga väga hästi seostatud, on jõutud selgete järeldusteni. Välja on toodud põhjalikud vastused uurimisküsimustele ja/või adekvaatsed hüpoteeside tõestused koos põhjendusega	Andmeanalüüsi tulemusi on oskuslikult seostatud teaduskirjandusega ning nende tõlgendamisel on jõutud uudsete järeldusteni. Lisatud on töö piirangud ning esitatud edasiarendamise võimalused. Välja on toodud põhjalikud ja argumenteeritud vastused uurimisküsimustele ja/või adekvaatsed hüpoteeside tõestused koos põhjendustega.

* Teoreetilistele artikli formaadis lõputöödele ei kohandu.

4. Kirjalik esitusviis

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö keelekasutus	Töös kasutatakse üldjuhul korrektset eesti keelt, sh erialast sõnavara. Esineb kirja-, trüki- ja stiilivigu mis ei sega teksti mõistmist. Esineb vigu terminite kasutamisel.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on üldjoontes mõistetav, esineb vigu terminite kasutamisel.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja mõistetav, esineb üksikuid juhuslikke vigu.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja lusus. Terminoloogia on korrektne.	Töös kasutatakse korrektset eesti keelt ning erialast sõnavara. Tekst on loogiline ja lusus, stiililt teadustööle kohane.

Kriteerium	E	D	C	B	A
Vastavus vormistusnõuetele*	Töö vormistus vastab üldiselt nõuetele, kuid esineb olulisi eksimusi.	Töö vormistus vastab nõuetele, kuid esineb mitmeid eksimusi.	Töö vormistus vastab nõuetele, võib esineda mõningaid eksimusi.	Töö vormistus vastab nõuetele, võib esineda üksikuid eksimusi.	Töö vormistus vastab täielikult nõuetele ja on stiililt ühtlane.
Vastavus viitamisenõuetele*	Viitamine on üldjoontes nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus puudub mitmeid allikaid, millele töös on viidatud või vastupidi.	Viitamine on üldjoontes korrektne. Viidatud allikate loetelus puudub mõni allikas, millele on töös viidatud või vastupidi.	Viitamine on üldjoontes nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.	Viitamine on korrektne. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.	Viitamine on korrektne ja täielikult nõuetele vastav. Viidatud allikate loetelus on kõik allikad, millele on töös viidatud ja vastupidi.

* Artikli formaadis magistritöodes lähtuge valitud ajakirja nõuetest.

5. Kaitsmine

Kriteerium	E	D	C	B	A
Töö esitlemise selgus	Ettekanne võimaldab jälgida töö sisu, kuid on laialivalgub ja ei anna tulemustest terviklikku ülevaadet.	Ettekanne annab tööst ja selle tulemustest piisava ülevaate.	Ettekanne on hästi struktureeritud, annab tööst ja selle tulemustest piisavalt sisuka ülevaate.	Ettekanne on väga hästi struktureeritud, ladusalt esitatud ja annab tulemustest sisuka ülevaate.	Ettekanne on suurepäraselt struktureeritud, visuaalselt ja sõnaliselt esitatud ning annab tulemustest väga sisuka ülevaate.
Küsimustele vastamise tase	Üliõpilane annab kaitsmisel esitatud küsimustele osalise vastuse.	Üliõpilane suudab kaitsmisel vastata enamusele töö kohta esitatud küsimustele.	Üliõpilane annab kaitsmisel enamusele esitatud küsimustele argumenteeritud vastused.	Üliõpilane annab kaitsmisel kõigile töö kohta esitatud küsimustele põhjalikud ja sisukad vastused.	Üliõpilane annab kaitsmisel kõigile esitatud küsimustele argumenteeritud vastused ning suudab akadeemiliselt diskuteerida retsensendi ja komisjoniga.